

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ

Ο θρυλικός πρώτος στην Ευρώπη αντιστασιακός κατά των Ναζί κατακτητών

Γράφει ο Αρίσταρχος Τσαμασλίδης

Η Ακρόπολη της Αθήνας δεν συνδέεται μόνο με την αρχαία ιστορία μας, αλλά και με την πρόσφατη. Από μια ηρωική πράξη, που διαδραματίστηκε πάνω σ' αυτό τον ιερό βράχο, πράξη που έγινε θρύλος και αντιβόησε σ' όλη τη γη, πάλι έκοψε την ανάσα όλων και συγκέντρωσε τα βλέμματα και την προσοχή των ανθρώπων της υφής. Και τελέστηκε η πράξη αυτή στις 27 Απριλίου του 1941 από έναν γιο Ποντίων Τραντέλλενων μικροκαμωμένο στο σώμα, αλλά αντρειωμένο Γίγαντα και Τιτάνα στην Αθάνατη Ελληνική Ψυχή του.

Ήταν οι μαύρες κι αποφράδες μέρες, που μπήκαν τα στρατεύματα των Ναζί και κατέλαβαν την Αθήνα. Μερικοί στρατιώτες τους ανέβηκαν στην Ακρόπολη των Αθηνών, τον πανιέρο αυτό βράχο και για να δείξουν ότι κατέκτησαν την Ελλάδα έπρεπε να υποστείουν την ένδοξη Ελληνική Σημαία, που κάτω από τη σκιά της της Ελλάδος τα παιδιά κατατρόπωσαν και κατεξευτέλισαν κάποιους άλλους ψευτοπαλληκάρδες φασίστες. Και να υψώσουν στη θέση της τη σημαία της σβάστικας, του αγκυλωτού σταυρού(!), που με τα γαμψά του νύχια θα ξέσχιζε τα σωθικά των Ελλήνων κοντά τριάμισι χρόνια.

Οι κατακτητές διέταξαν τον Κουκίδη, που ήταν ο φρουρός της Ελληνικής Σημαίας, που κυμάτιζε πάνω στον ιερό βράχο της Ακρόπολης, να υποστείει τη Σημαία μας, για να υψώσουν στη θέση της τη δική τους. Το παλικαρι αρνήθηκε λέγοντας, ότι η πατρίδα τον έταξε να υψώνει και να κρατά ψηλά τη Σημαία και όχι να την υποστείει. Ο Γερμανός αξιωματικός, τον παραμέρισε, κατέβασε την Ελληνική σημαία, και του την παρέδωσε. Αυτός μη αντέχοντας να βλέπει τη Γερμανική σημαία να υψώνεται στη θέση της Ελληνικής, τυλίχτηκε τη Σημαία μας και πήδησε ψηλά από την Ακρόπολη στο κενό, θυσιάζοντας τη ζωή του.

Το βραχνά αυτό δεν τον άντεχε η λεβέντικη ψυχή των Παελλήνων. Κι όλο αυτό μετουσιώθηκε στην ψυχή ενός "τελήγανη" Ποντιόπουλου, αλλά προπάντων μεγάλου μέχρι τον ουρανό Έλληνα του Κωνσταντίνου Κουκίδη, ενός ΖΩΝΤΑΝΟΥ ΘΡΥΛΟΥ.

Η υψήλιος όλη συγκλονίστηκε απ' αυτό το γεγονός. Οι κατακτητές θαύμασαν μα και ντράπηκαν, κι υποχρεώθηκαν τιμώντας κι αυτοί το παλικαρι, να υψώνουν δίπλα στη σημαία τους και την Ελληνική Σημαία.

Ήμουν πολύ μικρός, που παρ' όλο που όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά, άκουσα να μурμουρίζουν με άκρατο θαυμασμό οι πολύπαθοι γονείς. Αυτοί που ακόμη δεν πρόλαβαν να συνέλθουν από την τραγωδία ενός ξεριζωμού και

το δράμα μιας προσφυγιάς, κι η πατρίδα μας η καταματωμένη πάλι τους κάλεσε στα όπλα να πολεμήσουν "πολιτισμένους", που ήθελαν να μας κατακτήσουν.

Το μурμουρητό αυτό το πήρε ο αέρας, η θάλασσα, το ταπεινό ρυάκι και πάντα μου το θυμίζουν. Όμως η μνήμη αυτού του παλικαριού ξεχάστηκε. Άλλοι είπαν ότι έψαξαν τα αρχεία, κι ότι δεν βρήκαν τίποτε, κι ότι ήταν παραμύθι, για να τονώσουν τους κατακτημένους συμπατριώτες μας. Πρέπει να πούμε, ότι αναφέρθηκε ως εύζωνας,. Έτσι έχουν στη σκέψη τους

και ξέρουν τους Έλληνες οι ξένοι. Γι' αυτό δεν βρέθηκε στα αρχεία της ανακτορικής φρουράς. Οι εύζωνες είναι ψηλοί και ευσταλείς. Ο Κ. Κουκίδης ήταν μετρίου αναστήματος. Άρα ήταν απλός φαντάρος, οπλίτης. Ψάχνοντας βρήκα αρκετά στοιχεία και ντοκουμέντα και με βάση αυτά θα θυμίσω την ιστορία του ήρωα, γιατί όποιος ξεχνά την ιστορία μας, κόβει τις ρίζες από το δέντρο του γένους, που μοιραία θα μαραθεί κάποια μέρα.

Συνέχεια στη σελ. 3

Τμήμα του ανδρικού χορευτικού συγκροτήματος της Ε.Λ.Β.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

Το Κρυφό Σχοῆειό

Ολόπικρη η σκλαβιά στον Ελληνισμό. Όλη τη μέρα στη δούλεψη του τυράννου. Τη νύχτα στη σκιά του τρόμου και της απόγνωσης. Τίποτε δεν ορίζει ο σκλάβος. Ούτε αγαθά, ούτε οικογένεια, ούτε τιμή, ούτε ζωή, ούτε ύπνο. Ένας διαρκής εφιάλτης είναι η τυραννία, που βασανίζει ολόκληρη, απ' άκρη σ' άκρη και την ιερή ποντιακή γη, στις ιδιαίτερα σκληρές περιόδους της οθωμανικής βαρβαρότητας.

Κι όμως, όταν έρχεται η νύχτα και απλώνεται πηχτό, χειροπιαστό σκοτάδι, τα ποντιόπουλα ψηλαφητά πορεύονται με χτυποκάρδι δυνατό στην απόμερη εκκλησία, όπου τρεμοφέγγει ένα καντήλι, σαν να φοβάται κι αυτό το σκληρό τύραννο.

Κι η θολωτή εκκλησόουλα κρύβει προστατευτικά κάτω από το θόλο της τα ποντιόπουλα, που βρίσκουν εκεί μέσα καταφύγιο, παρηγοριά, πίστη κι ελπίδα. Έρχονται εκεί να μεταλάβουν μόρφωση, αδερφωμένα στη μυστική κι ιε-

ρή σύναξη.

Κι έξω η νύχτα προχωρεί και σφίγγει το σκοτάδι της και προστατεύει την εκπαιδευτική "συνωμοσία" του σκλαβωμένου Γένους. Και μέσα στην εκκλησία σφίγγονται το ένα κοντά στ' άλλο τα σκλαβόπουλα και καρτερούν να πάρουν τη φωτεινή μετάληψη της Παιδείας.

Κάποιες φορές τρεμοσαλεύει η ψυχή τους για τον ενδεχόμενο κίνδυνο, όπως τρεμουλιάζει κι η φλογίτσα του καντηλιού, που φωτίζει δειλά τα ξύπνια όνειρά τους για την άγια Λευτεριά της φυλής.

Κι ενώ κοντεύουν μεσάνυχτα, ο παπα- δάσκαλος βγαίνει από το πλάγιο βήμα κρατώντας στην αγκαλιά του "τάφθαρτα βιβλία" του Γένους και της Θρησκείας. Είναι ο μεγάλος υποθηκοφύλακας της Πατρίδας, που καταδιω-

μένη, κι αλυσόδετη βρίσκει καταφυγή στη θολωτή εκκλησόουλα. Ανοίγουν τον κύκλο τους τα ποντιόπουλα, για να μπει ανάμεσα τους ο ιερωμένος δάσκαλος τους.

Όλα έξω είναι βουβά κι ολοσκότεινα. Η ιερή μυσταγωγία της Παιδείας αρχίζει. Βραχνά κι αργά ακούγονται τα λόγια του δασκάλου. Είναι το μάνα της ψυχής και το βάλαμο στις καρδιές. Διώχνουν τον πόνο και το φόβο με την άφθαστη μαγεία τους και σπεριώνουν το θάρρος και θερειύουν την αναμικτή και τρομαγμένη ελπίδα.

Κι όπως προχωρεί η νύχτα και μαζί της η ιερή εθνική κατήχηση κι όπως ακούν τα ποντιόπουλα για τα περασμένα μεγαλεία και για τις τρανές τρεις δόξες του μεγάλου και πολύπαθου Γένους και όπως συλλογίζονται την τραγική τους κατάσταση κι όπως συλλαμβάνουν στην σκέψη τους την απόφαση για το λυτρωμό, σφίγγεται η καρδούλα τους κι αισθάνονται τυραννικό τον πόνο της σκλαβιάς κι ανυπόμονη την ψυχή τους για την ανάληψη των μεγάλων χριών και καθηκόντων τους απέναντι στο Γένος και στην Πατρίδα, με την ελπίδα ότι "Η Ρωμανία κι αν πέρασεν ανθεί και φέρει κι άλλο".

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Έλα μέτρα τα χρόνια μ

Τ' Αμρά η Μυρίκα ενενήντα πέντε χρονών, την ημέραν τ' αεΣεράντων εκατήβεν ση Γραγρού, εσέβεν απέσ στον αεΣτοφόρον εποίκεν τα μετόνοιας ατς, έψψεν τρία κερία και εξέβεν. Είδεν ατέν Ελένε ας στην πόρταν τη καφενειόνοσ ατς και εκούξεν ατέν: Θεία Μυρίκα εσέβεν απέσ σο καβενειόν, εκάτσεν και εχουλάεψεν:

- Μυροφόρα, ερώτεσα 'τεν ογώ, ενεγκάστες ;
- Έ ρίζα μ, είπεν η Μυρίκα, για μαναχόν μέτρα τα χρόνια μ, και τερούμε νεγκάσσκεσαι, γιόξα γιοκ.

2. Εντρέπουμαι να έρχουμαι ελάτεν επάρτε με

(Στ. Ταυρίδη)

Η Μαρία τη Τονάκ ας Άνθεν το χωρίον έτον πολλά εντροπιαρία οντάν εσουύμωσεν το νυφέπαρμαν, η Μαρία έφμεν κ' επήεν εκρύφτεν απέσ σ' αχχερόν. Τ' αλαϊ εταγιανεύτεν στην πόρταν, η λύρα ερχίνεσεν τ' αχπαστόν κ' η νύφε πουθεν 'κ εν οπισ αμπάρ, σο κελάρ, σο γιάναχριν πουθεν 'κ εύραν ατέν. Επουγαλεύτεν τη Πισσόφ Ελένε και εκούξεν:

- Μη νεγκάσσκεζε και αραεύετε ατέν φαίνεται η πουτσι 'κι θελ ας κάθεται εμείς έτοιμον έχομε την άλλεν.

Άλλον ν' αναμένετε; Χαίτε.

Η Μαρία έξεν από και εκούξεν αποπέσ σ' αχχερόν:

- Θεία Ελένε, εντρέπουμαι να έρχουμαι ελάτεν επάρτε με.

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'Ο Ο ΚΡΕΝΙΝ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- γιαλίν = παχύ
- γλουπίζω = ξεφλουδίζω
- γλουπέτζος = φαλακρός
- γλυκέα = γλύκα
- γλύνω = συντριβω
- γλωσσέας = φλύαρος
- γναφία = γνάθος
- γενφίζω = ξυπνώ
- γκολ = βραχιόνας
- γολάγια = εύκολα
- γολτούχα = μασχάλη
- γομού = όρμα
- γόμεμαν = γέμισμα
- γονικά = γονείς
- γουβίν = γούβα
- γουλέρκον = λαίμαργο
- γουμ = άμμος

ΝΕΟΠΟΝΤΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Τ' άνοιξης τα χαράντας
Ακούστεν πως σορσοτορίζν
τα κρύα τα νερόπα!
Σ' σ' άγρια τ' ορμάνια πως λαλούν
γλυκέα τα πουλόπα!

Άλλα εντάμαν αραεύ' ν
φωλέαν που θα χιτζ' νε.
Άλλα 'ς σα λοβέρια απανκεσ
Τ' έναν τ' άλλο λαίζνε!

Άλλα 'ς ση βούραν το χουλέν
πίνε κι αποδιψούνε.
Άλλα 'ς σ' ορμία άγνεφα
το στόμαν 'κι ασπαλούνε!

Και χελιδόνια επεγει
Γιαζμάδας σκεπαγμένα
σύρ' νε το κρτσιχτόν τ' ομάλ
'ς σ' Άνοιξης τα χαράντας.

Κι ο χειμωγκου πα πλαν και κα'
Άμον λαίζ τ' ουράδ' ν ατ'...

Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (23310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (23310) 66.913 - 61.160

FAX (23310) 66.979

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Συγχαρητήριες επιστολές στους βουλευτές Ν. Ημαθίας

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές
Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, πριν απ' όλα, σας συγχαίρει θερμά για την εκλογή σας.

Ευχόμαστε από καρδίας οι συγκυρίες σε τοπικό και διεθνές επίπεδο να επιτρέψουν ώστε να ικανοποιήσετε πλήρως το πάθος σας για ουσιαστικό έργο.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι εμπιστευθήκαμε στα χέρια σας το μέλλον της χώρας και ιδιαίτερα του πληγέντος οικονομικά Νομού μας.

Έχουν την βεβαιότητα ότι θα διεκδικήσετε μαχητικά και θα εξασφαλίσετε όλες τις προϋποθέσεις ώστε ο Νομός μας να ξαναβρεί τον γνώριμο δρόμο του. Ελπίζουμε και στον πολιτιστικό τομέα να σας έχουμε λόγω και έργω συμπαραστάτες.

Η Ευξείνου Λέσχη προγραμματίζει την δημιουργία διαφόρων εγκαταστάσεων, ψυχαγωγικού χαρακτήρα, για όλες τις ηλικίες της ευρύτερης περιοχής στο οικόπεδο των δέκα στρεμμάτων του Πνευματικού - Εκθεσίου ακού της Κέντρου.

Συζητήσαμε εκτενώς το θέμα με τον Δήμαρχο κύριο Σκουμπόπουλο και τους τεχνικούς του Δήμου. Ο κύριος Δήμαρχος εξεδήλωσε ζωηρό ενδιαφέρον για την υλοποίηση του έργου αυτού.

Έχουμε την πεποίθηση ότι θα ενεργήσετε για την ανεύρεση πόρων ώστε να διευκολυνθεί ο Δήμος προς την κατεύθυνση αυτή.

Επιθυμίας μας είναι να σας επισκεφθούμε προκειμένου να συζητήσουμε και άλλα θέματα που αφορούν την Ευξείνου Λέσχη.

Με εξαιρετική τιμή

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Μιχαηλίδης

Ο Γ. Γραμματέας

Μιχάλης Γερασιμίδης

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΣ

Τον Πρόεδρο της ΔΕΥΑΒ

κ. Χρήστο Γεωργιάδη

Αξιότιμε κ. Γεωργιάδη,
Οι λογής - λογής επιτυχίες της Ευξείνου Λέσχης δεν οφείλονται μόνο στις φιλότιμες προσπάθειες του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Πίσω από κάθε επιτυχία της βρίσκονται κάποιοι γενναίοι φίλοι που στηρίζουν οικονομικά τις πολυδάπανες εξορμήσεις της.

Θα ήταν αδικαιολόγητη παράλειψη αν δεν αναφερθούμε και στη δική σας προσφορά.

Το σημαντικό ποσό που έχετε δώσει στη Λέσχη εξασφαλίζει κάποια υποδομή της κουζίνας και λύνει τα χέρια μας για μια ζεστή, πηγαία υποδοχή κάθε επισκέπτη, όπως απαιτεί η ποντιακή παράδοση.

Σας ευχαριστούμε από καρδίας.

Τέτοιες χειρονομίες, στα χρόνια που ζούμε, έχουν ιδιαίτερο βάρος. Ευχόμαστε να διατηρήσει την πολιτιστική σου ευαισθησία μέσα στην απέραντη έρημο της αδιαφορίας.

Με ιδιαίτερη τιμή

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Μιχαηλίδης

Ο Γ. Γραμματέας

Μιχάλης Γερασιμίδης

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΣ

Αντιστράτηγο κ. Ντούβα Νικόλαο Δ/τη 1ης Στρατιάς ΣΤΓ 931 Λάρισα

Στρατηγέ μας,
Η δημιουργική παρουσία σας και στο απέραντο πεδίο του οικουμενικού μας πολιτισμού, με λογής λογής ποιητικές εκδηλώσεις, δεν μπορούσε να περάσει απαρατήρητη. Ήδη βιώνετε την ικανοποίηση της δικαίωσης. Θερμά συγχαρητήρια. Η δική σας χαρά είναι και δική μας.

Σταθήκατε δίπλα μας, σαν φίλος αλλά και σαν πολύτιμος συνεργάτης. Εκτιμήσατε, όσο κανείς, την προσφορά της Ευξείνου Λέσχης και δηλώσατε δημόσια τον θαυμασμό σας για τον ποντιακό στοιχείο. Σας οφείλουμε πολλά. Πριν φύγετε εκφράσατε την επιθυμία να συνεχίσουμε αυτήν την γόνιμη συνεργασία. Χειροκροτούμε την επιθυμία σας αυτή και θα ανταποκριθούμε δεόντως.

Ευχόμαστε ολόψυχα κάθε επιτυχία και στη νέα σας θέση. Ευχόμαστε ακόμα να δεθείτε με την εκεί τοπική κοινωνία, όπως έγινε με την Βεροιώτικη, ώστε η προσφορά σας να είναι εξίσου σημαντική.

Με ιδιαίτερη τιμή

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Μιχαηλίδης

Ο Γ. Γραμματέας

Μιχάλης Γερασιμίδης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ

Ο θρυλικός πρώτος στην Ευρώπη αντιστασιακός κατά των Ναζί κατακτη-

Συνέχεια από την σελίδα 1

1. Ο Κώστας Κουκίδης κατάγεται από Πόντιους γονείς, που όταν ήρθαν από τον Πόντο έμειναν στην Κοκκινιά, κι αργότερα εγκαταστάθηκαν στο Πέραμα, στο Κερατσίνι. Εκεί γεννήθηκε ο Κώστας. Ο Σπύρος Μήλας, αντιστασιακός, σήμερα 87 ετών, είχε ειπει στον Δημήτρη Λαζογιώργο - Ελληνικό κι αυτός δημοσίευσε στο περιοδικό "ΕΛΛΟΠΙΑ" (Αθήνα 2003):

"Ο Κώστας ήταν από το Πέραμα, το Κερατσίνι. Έτυχε να γνωρίζει κάτι φίλους μου που έμειναν στην ίδια γειτονιά, και έτσι γνωριστήκαμε και γίναμε φίλοι. Ήταν ένα παιδί αδύνατο, όχι πολύ δεμένο, όχι πολύ ψηλό, γύρω στο 1,67 και φαίνονταν γύρω στα 20 περίπου. Μπορεί όμως να ήταν και μεγαλύτερος. Χαρακτήρας καλός, πατριώτης, ανύπαντρος φυσικά, παιδί που ήθελε να κάνει κάτι στη ζωή του, αλλά κάτι καλό..."

Την παραμονή, που οι αρχές θα παρέδιδαν την Αθήνα στους κατακτητές, του λέω:

- Έρχονται οι Γερμανοί. Οι κυβερνώντες θα παραδώσουν την πόλη της Αθήνας. Εμείς δεν πρέπει να μείνουμε απαθείς.

- Βέβαια και δεν θα μείνουμε απαθείς, μου λέει. Θα αντισταθούμε. Τι απόγονοι του '21 είμαστε; Θα δεις...

Την άλλη μέρα από την παράδοση μαθαίνω, ότι κάποιος στην Ακρόπολη τυλίχτηκε με την Ελληνική σημαία και έπεσε από τον βράχο. Δεν ήξερα ότι αυτός ήταν ο Κώστας Κουκίδης. Το έμαθα αργότερα, μετά 2-3 ημέρες, που πήγα στο Κερατσίνι να τον βρω..."

2. Ο από Τραπεζούντος Χρυσάνθος, τότε Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, γράφει στο δεύτερο τόμο του Ημερολογίου του, (που κυκλοφόρησε το 1972, με επιμέλεια Γεωργίου Ν. Τασούδη):

"27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941: ...ο Έλληνας φρουρός της ελληνικής σημαίας επί της Ακροπόλεως μη θελήσας να παραστή μάρτυρα του θλιβερού θανάτου της αναρτήσεως της εχθρικής σημαίας ώρμησεν εκ της Ακροπόλεως και εκρημίσθη φονευθείς. Εκάθησα εις το Γραφείον περιλυτός μέχρι θανάτου και δακρύων. Όλος ο κόσμος περιορισμένος εις τας οικίας του και η σιωπή γίνεται ακόμη συγνοτέρα".

Η σοβαρότητα, η θετικότητα και η αντικειμενικότητα του Μακαριστού Χρυσάνθου είναι πασίγνωστη, ώστε κάθε σχόλιο πάνω στο κείμενο αυτό περιττεύει. Είναι ο Πόντιος Έλληνας Αρχιεπίσκοπος, που αρνήθηκε να ορκίσει την κατοχική κυβέρνηση, γι' αυτό τον καθαίρεσαν από τον αρχιεπισκοπικό θρόνο.

Για την αλήθεια του γεγονότος να προσθέσουμε, ότι το Γραφείο του στην Αρχιεπισκοπή των Αθηνών βρισκόταν στην οδό Φιλοθέης, κάτω από το σημείο της Ακρόπολης, όπου τότε και τώρα υψώνεται η ελληνική σημαία, και σε πολύ μικρή απόσταση από το σημείο όπου έπεσε ο Κουκίδης. Συνεπώς οι πληροφορίες του είναι άμεσες, κι από σχεδόν αυτόπτη μάρτυρα.

3. Το νέο της θυσίας του Κ. Κουκίδη, του "φρουρού της σημαίας" έφτασε και στην Αίγυπτο από τους πολεμιστές και φυγάδες Έλληνες, που έφταναν εκεί με κάθε μέσο από τη σκλαβωμένη πατρίδα. Ο εκεί πολυπληθής Ελληνοστράτευμα αναστατώθηκε. Ο Γ. Γεωργιάδης, συγγραφέας ομογενής μας γράφει:

"Χάλασε ο κόσμος. Για μέρες ολόκληρες βούιζαν Αλεξάνδρεια και Κάιρο. Το όνομά του ήταν σε όλα τα στόματα. Τα ελληνικά σχολεία ήταν ανάστατα. Όλοι οι Έλληνες μαθητές τον είχαν για πρότυπο. Ο ηρωισμός του είχε ξεσηκώσει τους πάντες. Συγκεντρώσεις, ομιλίες και κάθε είδους σχόλια γινόντουσαν από μικρούς και μεγάλους".

4. Η αγγλική εφημερίδα DAILY MAIL στο

φύλλο της 19ης Ιουνίου 1941 δημοσιεύει την παρακάτω είδηση, που της την έστειλε την προηγούμενη από το Κάιρο ο ειδικός απεσταλμένος της:

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΗ ΣΗΜΑΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

(Ειδικός ανταποκριτής της "Ντσίηλυ Μαιήλ" Κυριακή 19 Ιουνίου 1941).

Ο Κώστας Κουκίδης, Έλληνας στρατιώτης φρουρούσε την ελληνική γαλανόλευκη σημαία πάνω στην Ακρόπολη στην Αθήνα, όταν μια ομάδα ένοστων Ναζί προχώρησε προς αυτόν.

- Τράβηξε την κάτω, του είπαν. Και ύψωσε αυτήν τη σημαία με τη σβάστικα.

Ο Κώστας αργά κατέβασε τα χρώματα της χώρας του. Σταμάτησε μια στιγμή με τα μάτια του καρφωμένα στον Γερμανό αξιωματικό. Έπειτα τύλιξε τη σημαία γύρω στο σώμα του και κινήθηκε από το ύψος των 200 ποδών επάξια. Η ιστορία αυτή μόλις έγινε γνωστή από τις ελληνικές πηγές.

Μαθαίνω, ότι οι γερμανικές περίπολοι στους δρόμους της Αθήνας διατάχθηκαν να χρησιμοποιούν χειροβομβίδες για να διαλύσουν λαϊκές συγκεντρώσεις. Ο αρχηγός της Αστυνομίας στην Αθήνα και ο διοικητής της Χωροφυλακής εδιώχθησαν, επειδή απέτυχαν να κρατήσουν την τάξη...

5. Ο Ισπανός δημοσιογράφος Ντε Σίλβα αναφέρει το γεγονός σε ισπανική εφημερίδα στις 8 Μαΐου 1941.

6. Ο Κώστας Χατζηπατέρας και η Μαρία Φαφαλιού κυκλοφορούν το 1982 το βιβλίο: ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 1940-41, που βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Στο κεφάλαιο: "Οι Γερμανοί στην Αθήνα. Η σημαία-σάβανο. Η θυσία του Κώστα Κουκίδη" (σελίδα 283) γράφει:

Δεξιά ο Παρθενώνας, αριστερά οι Καρυάτιδες. Από την ελιά της Αθηνάς οι Γερμανοί αντικρίζουν το ακραίο σημείο του βράχου της Ακροπόλεως, που δεσπόζει της πόλης, τη γα-

τροπής του Κ.Κ.Ε, που έγινε το 1994 κάτω από τον τίτλο: ΕΠΕΞΑΝ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ. Ήρωες - μάρτυρες λαϊκών, απελευθερωτικών αγώνων, στο 2ο τόμο, σελ. 111 γράφει:

ΚΟΥΚΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ. Έλληνας στρατιώτης. Φρουρός της ελληνικής σημαίας στην Ακρόπολη της Αθήνας. Στις 27 Απριλίου 1941, όταν μπήκαν οι Γερμανοί κατακτητές στην Αθήνα, κι όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα, και τη στιγμή που άλλοι έδιναν γη και ύδωρ στους χιτλερικούς και γίνονταν υπουργοί, ο Κ.Κουκίδης πιστός στα πατριωτικά ιδανικά, προτίμησε ν' αυτοκτονήσει τυλιγμένος με τη γαλανόλευκη πέφτοντας από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης, παρά ν' ανεβάσει στον ιστό τη σβάστικα.

Και το κείμενο συνεχίζει επαναλαμβάνοντας το σχόλιο της DAILY MAIL του Λονδίνου, που αναφέραμε παραπάνω.

8. Στις 26 Μαρτίου 1995, στο ένθετο περιοδικό "ΑΝ" της εφημερίδας ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ δημοσιεύεται από τη συντάκτρια Σαμαρά ότι:

Στην Πλατεία της Φρουράς των Ευζώνων υπάρχει τιμητική πλακέτα για τον Εύζωνα Κώστα Κουκίδη, ο οποίος... τη στιγμή που οι Γερμανοί ανέβαιναν στον Ιερό Βράχο, για να υψώσουν τη Σβάστικα στη θέση της Γαλανόλευκης, για να μην πέσει στα χέρια τους τυλίχτηκε με αυτή και ρίχτηκε στο κενό. Η Ελληνική Σημαία μπορεί να έγινε σάβανο για τον ήρωα Κώστα Κουκίδη, αλλά όμως δεν έπεσε στα χέρια των κατακτητών.

9. Ο Nicholas Hammond DSO, Άγγλος αξιωματικός κατά την Κατοχή στην Ελλάδα και σήμερα Καθηγητής στην Οξφόρδη, αρχαιολόγος ελληνοεπίσης έγραψε το βιβλίο Με τους Αντάρτες 1943-44, που κυκλοφόρησε και στα Ελληνικά από την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΡΩΚΕΚΔΟΤΙΚΗ. Στη σελίδα 12, περιγράφοντας την υποχώρηση των Άγγλων και την εγκατάλειψη της χώρας μας το 1941, γράφει: Λίγο πριν χαράξει πέρασα μέσα από την Αθήνα. Οι δρόμοι ήταν έρημοι και τα παραθυρόφυλλα κλειστά. Έμειναν κλειστά κι όταν οι Γερμανοί αργότερα, την ίδια εκείνη μέρα μπήκαν στην πόλη και πρόσταξαν το φρουρό της Ακρόπολης να κατεβάσει την ελληνική σημαία. Εκείνος υπάκουσε, τυλίχτηκε με την ελληνική σημαία και αυτοκτόνησε, πέφτοντας από το βράχο.

10. Στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ στις 3 Σεπτεμβρίου 1997 ο Αριστ. Προκοπίου γράφει:

Είναι η κορυφαία, ηρωική και μοναδική στην ιδιαιτερότητά της πράξη του Κώστα Κουκίδη... (που) έσκισε το μαύρο πέπλο που είχε αρχίσει να σκεπάζει την δύστυχη πατρίδα μας.

Η ίδια εφημερίδα στις 15 Οκτωβρίου 1997, κάτω από τον τίτλο Εθνική Αμνησία γράφει:

Κανείς δε μίλησε για τις θυσίες μεγάλων και μικρών, πλούσιων και φτωχών. Κανείς δεν τίμησε τον "άγνωστο" μαχητή, που αγωνίστηκε με τον τρόπο του και από τη θέση του, που έχασε τη ζωή του...

Τη σημαία με την οποία αυτοκτόνησε ο στρατιώτης Κώστας Κουκίδης πηδώντας από την Ακρόπολη, όταν μπήκαν οι Γερμανοί στην Αθήνα τον Απρίλιο του 1941...

Είναι λυπηρό, αλλά πρέπει να το παραδεχτούμε. Χάσαμε τη μνήμη μας. Την "εθνική μνήμη". Μέσα σε 50 χρόνια βήσαμε κυριολεκτικά μια σελίδα της ιστορίας μας. Μια σελίδα από τις πιο τραγικές, αλλά και τις πιο ηρωικές της σύγχρονης Ελλάδος...

Καμαρώστε "αυτούς" που καίνε τη σημαία μας, για την οποία πολέμησαν και θυσίαστηκαν οι Πατέρες μας, αλλά προπάντων τιμήστε με αξιώματα -αλίμονο δέστε τα χάλια μας- ό-

σους υπερασπίζονται το "δικαίωμα των ποταμών να την καίνε"!!!

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ο θρυλικός ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ είναι ένας από τους Μεγάλους ξεχασμένους. Είναι ο φύλακας στρατιώτης της σημαίας μας πάνω στον Ιερό Βράχο της Ακροπόλεως των Αθηνών τον Απρίλιο του 1941. Τότε που σίγησαν τα ελληνικά όπλα και τα όσα και ιερά του γένους μας καταπατούνταν από βάρβαρους κατακτητές. Τότε που η Ελλάδα μας δέσμοι μέσα στο σκοτάδι της σκλαβιάς άρχισε να ανεβαίνει το Γολγοθά της ο φρουρός της σημαίας μας Κ. Κουκίδης πιστός στον όρκο του, όταν οι εχθροί επεχείρησαν να υποστείουν το εθνικό μας σύμβολο, για να ανεβάσουν τη σβάστικα. Το παλικάρι δεν επέτρεψε να μολύνουν τη σημαία μας με τα ακάθαρτα από αίματα χέρια τους. Με δάκρυα και λατρεία ατένιζε τη γαλανόλευκη να κυματίζει για τελευταία φορά και την υποστέλλει. Νιώθει να τον κοροϊδεύουν, να ταπεινώνεται, γι' αυτό δεν την αποχωρίζεται. Την ασπάζεται, την τυλίγεται και γεμάτος περηφάνια και έπαρση ρίχνεται στο κενό, φωνάζοντας έτσι σ' όλον τον κόσμο, ότι οι Έλληνες παραμένουν πιστοί στο καθήκον τους, κι όταν απαιτείται, προσφέρουν ολοκαύτωμα τη ζωή τους για τα όσα και ιερά της Πατρίδας.

Ο Κ. Κουκίδης με τη θυσία του κατέκτησε τη θέση του στο χώρο των θρύλων κι έγινε σύμβολο. Πρέπει να τιμήσουμε το παλικάρι. Αντί να ονοματίζουμε με κρουανάτους τις πλατείες και οδούς μας, καλύτερα ως ανταπόδοσή στη θυσία τους, να τις βαφτίσουμε με ονόματα τέτοιων ηρώων, ώστε να βλέπουν οι νέες γενιές μας, να ρωτάν ποιοι είναι και να τρέφονται με το παράδειγμα αγάπης προς την Πατρίδα.

Επί τέλους στις 28-4-2002 στήθηκε από την πατρίδα μας μια αναμνηστική πλάκα στον τόπο της θυσίας του παλικαριού, κι έγινε μνημόσυνο στη μνήμη του. Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Το γεγονός αυτό, που αποτελεί μια από τις πιο δραματικές και ηρωικές σελίδες της σύγχρονης Ιστορίας μας βρίσκεται στη σκιά της λήθης. Σωστό είναι να μη τρεφόμεστε με τα "ηλε-σκουπίδια", αλλά με τις αιώνιες αλήθειες. Ας πληροφορηθούμε όλοι, προ πάντων οι νέοι μας, η αυριανή ελπίδα του έθνους, ποιος ήταν ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ. Οι γραμμές αυτές ας αποτελέσουν ελάχιστο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στην επέτειο θυσίας του στις 27 Απριλίου 1941.

λανόλευκη σημαία, που θα αντικατασταθεί από τον αγκυλωτό σταυρό.

Ένας Εύζωνας φρουρεί ακουμπισμένος στο κοντάρι της σημαίας. Είναι παιδί του λαού. Βυθισμένος σε σκέψεις βλέπει αυτές τις πράσινες στολές να προχωρούν. Σαν έφτασαν λίγα μέτρα από κει που στέκεται, κατεβάζει μόνος του τη Σημαία, την τυλίγεται γύρω του. Ο αξιωματικός πλησιάζει άκαμπτος. Και κείνος βαστάει μια Σημαία πλαισιωμένη με άσπρο, σφραγισμένη με τη μαύρη σβάστικα. Τότε μ' ένα πήδημα, ο Έλληνας στρατιώτης σκαρφάωνει στο παραπέτο, κανείς δεν ξέρει τι φωνάζει, πυροβολισμοί ακούγονται, παραπατάει. Σφίγγει γύρω του τη σημαία που τον τυλίγει. Οι Γερμανοί σκύβουν πάνω από το κενό, 60 μέτρα πιο κάτω κείται ο Εύζωνας, διαμελισμένος πάνω στο βράχο, σκεπασμένος με το σάβανο που διάλεξε...

7. Η επίσημη Έκδοση της Κεντρικής Επι-

Η στήλη των συνεργατών μας

Με αφορμή μια διάλεξη

Γράφει ο κ. Ηλίας Τριανταφυλλίδης, φιλόλογος, μέλος της ΕΛΒ.

Ίσως να έχει παρατηρηθεί και από πολλούς άλλους ως τώρα ότι το να εκφράσει κανείς μια γνώμη, ακόμη κι αν πρόκειται για πράγμα που σχεδόν αγνοεί, παρόλα αυτά η έκφραση αυτή μπορεί και παραμένει διαρκώς κάτι από τα πιο εύκολα και πιο συνηθισμένα στη ζωή μας. Αντίθετα, το ν' αποκλείσεις επιχειρηματολογώντας για ένα θέμα όλες τις διεξόδους φυγής κάποιου, για τον οποίο δεν μπορείς να πεις με βεβαιότητα ότι δεν σκέφτεται λογικά ή ότι του λείπει η αγαθή προαίρεση, και να τον υποχρεώσεις με όσα θα πεις ή θα γράψεις να συμφωνήσει με την γνώμη σου στο θέμα σου αυτό, κι αν ακόμη αυτό το θέμα τον γνωρίζεις αρκετά καλά, πάλι η όλη σου αυτή προσπάθεια δυστυχώς θα εξακολουθεί να παραμένει πάντα μια υπόθεση πραγματικά πολύ δύσκολη. Τις περισσότερες φορές μάλιστα στην περίπτωση αυτή βρίσκεται πολύ μακριά σου το ενδεχόμενο να σε συντρέξει ο άνθρωπος αυτός με λόγο και με έργο και να συστρατευθεί μαζί σου, ώστε να θελήσει πραγματικά κι αυτός η ορθά λεγόμενη από σένα λογική και ωφέλιμη πρόταση να γίνει κάποτε με τον καιρό πραγματικότητα.

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας πολύ ορθά σκεπτόμενη οργάνωσε - όπως σχεδόν πάντα - μια πολύ σοβαρή εκδήλωση με λόγο και εικόνα στις 20/3/2004 στο Πνευματικό της Κέντρο με ομιλητή τον κ. Φώτη Δ. Κουτσομπιά, Σχολικό Σύμβουλο, και με θέμα "Η πνευματική αναγέννηση του Ποντιακού Ελληνισμού", ώστε το υλικό που με πολύ επιμέλεια και επί πολύν χρόνο συνέλεξε ο ερευνητής, να λάβει την ευρύτερη δυνατή δημοσιότητα.

Όσοι από τον εκλεκτό εκείνο ακροατήριο μπορούσαν κι ένωσαν ακόμη μέσα τους ανεξαγόραστοι ζηλωτές των ιερών μας παραδόσεων του Συνόλου Ελληνισμού, πρέπει να ένωσαν βαθύτατη οδύνη και για την φυσική εξόντωση τόσων επίλεκτων μελών της Ποντιακής κοινωνίας, από την Ιστορία του Ελληνισμού του Πόντου, αλλά καθόλου λιγότερο και ρωμαλέα περηφάνια για την κάθε σθεναρή δραστηριοποίηση της σε καιρούς και ειρηνικούς και χαλεπούς, όπως συμβαίνει με την Ιστορία του Ελληνισμού στο σύνολο

λό της, αφού πραγματικά πρόκειται για πορείες παράλληλες. Ο κ. Κουτσομπιάς με όσα επεσήμανε, προώθησε και εδραίωσε αρκετά ικανοποιητικά την άποψη ότι η Ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού δεν υπολείπεται σε τίποτα από την Ιστορία του Σύμπαντος Ελληνισμού. Είναι αποδεδειγμένα βάσει ιστορικών μαρτυριών και η Ιστορία των Ποντίων μια Ιστορία με συχνές - πυκνές ηθικές εξάρσεις και με λαμπρές επιδόσεις στο πεδίο των πνευματικών αγώνων.

Θα επαρκέσουν, νομίζουμε, μερικές μόνο απλές επισημάνσεις.

Είδαμε αγχόνες που έστησαν οι Ασιάτες της στέπας δείχνοντας την απεριόριστη θηριωδία τους και στέρησαν τον ποντιακό λαό από τους αδάκρυτους κι απροσκήνητους φυσικούς του ηγέτες. Έτσι πρέπει να εξηγείται το γεγονός, ότι αφού, ότι εκλεκτότερο είχε να επιδείξει ο λαός αυτός από πλευράς ηγετικών στελεχών, είχε την φρικτή αυτή τύχη ως ήρωες ή μάρτυρες στα πάτρια εδάφη του, όσοι ως πρόσφυγες ήλθαν αργότερα στη Μητέρα Ελλάδα, φορτωμένοι με ματωμένες μνήμες, πολύ δύσκολα και πολύ αργά μπόρεσαν κι έδωσαν ζωντανά δείγματα της παρουσίας τους στον ιδιωτικό ή τον δημόσιο βίο τους.

Είδαμε τον Επίσκοπο Αργυρούπολης Λαυρέντιο επάνω στα βουνά μαζί με τους Πόντιους αντάρτες "τους του Κυρίου Ημών ρήμασι πειθόμενον" ότι "ο καλός ποιμήν τίθησιν την ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ των προβάτων". Και νιώσαμε πολύ περήφανοι για την αδιαφιλονίκητη ευψυχία του, η οποία βαδίζει παράλληλα με αυτήν του Επισκόπου Σαλώνων Ησαΐα.

Είδαμε ακόμη τον Μητροπολίτη Χαλδίας Γερβάσιο προσωπικότητα μιας απροσμέτρητης εργατικότητας κι εντιμότητας, αληθινόν άγιον άνθρωπο, που με έξοδα της Μητρόπολης του, με εκποιήσεις αδρανών ιερών κειμηλίων συντηρούσε 84. Ελληνικά Σχολεία, μεγάλα και μικρά, και κρατούσε αναμμένο

διαρκώς το ιλαρό φως της Ελληνικής παιδείας και της Ορθοδοξίας, αφιερώνοντας όλη του την ζωή σ' αυτόν τον πρωταρχικής σημασίας για το γένος μας σκοπό εκεί μακριά, στα πηχτά σκοτάδια της τότε Ανατολής. Απ' όσο συμβαίνει να γνωρίζουμε, μόνον ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος δεκαπέντε αιώνες πριν έπραξε κάτι ανάλογο, όχι για να φωτίσει νου και ψυχή αλλά για να χορτάσει στόματα πεινώντων. Πότε άραγε θα στρέψει την προσοχή της η Εκκλησία μας προς την προσωπικότητα αυτή συνειδητοποιώντας ότι το ελάχιστο που της οφείλει σε ανταπόδοση των τεράστιων υπηρεσιών της, είναι να την κατατάξει στη χορεία των αγίων της; Είναι τάχα τόσο πολλά τα πρότυπα των μεγάλων ποιμένων και ιεραρχών της, ώστε ο Μητροπολίτης Χαλδίας Γερβάσιος Σουμελιδής να θεωρείται υποδεέστερος άλλων; Ελλαδικό Κράτος κι Ελλαδική Εκκλησία, αληθινά μπορείτε και πιστεύετε ότι δεν σας συνδέει τίποτε με τους ανθρώπους αυτούς και δεν έχετε κανένα χρέος απέναντι τους;

Όλα όσα επισημάναμε, και όχι μόνον αυτά, όπως όλου γνωρίζουμε, αποσιωπώνται σήμερα από την παιδεία και αγωγή των ελληνοπαίδων. Είναι φανερό ότι οι λόγοι πρέπει να αναζητηθούν στο πεδίο των κάθε φορά κυρίαρχων πολιτικών σκοπιμοτήτων. Η Επιστήμη της Ιστορίας και η Ηθική Δεοντολογία δεν αισθάνονται άνετα μέσα στα περιορισμένα όρια των σημερινών αρμοδιοτήτων

τους. Αν όμως ότι το ψυχωφελέστερο και παιδαγωγικότερο δεν μεταλαμπαδεύεται στους νέους μας, σε τι είδους άραγε πνευματικές και ηθικές βακτηρίες αργότερα θα στηριχθούν, εν μέσω τόσων κατεδαφιστικών ανέμων που φυσούν από κάθε μεριά του κόσμου;

Το να ισχυρίζεσαι σήμερα ότι σε κάθε βαθμίδα της Εκπαίδευσής μας διδάσκεις την Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, όπως γράφουν τα σχολικά μας βιβλία, αφήνοντας απ' έξω την Ιστορία που έγραψε ο Εξελλαδικός στο σύνολό του, αυτό στην ουσία σημαίνει ή ότι προσπαθείς να εξαπατήσεις τους άλλους ή ότι εξαπατάσαι θεληματικά ο ίδιος και το αγνοείς. Ο γραφέας αυτού του κειμένου είχε την καλή τύχη, όταν ο Γλωσσολόγος του δι-

δασκε την Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας, να τον ακούσει να διδάσκει και την ποντιακή διάλεκτο, γιατί την θεωρούσε αναπόσπαστο μέρος της επιστήμης του. Ο καθηγητής που δίδασκε Νεοελληνική Λογοτεχνία, όταν μιλούσε για το έπος του Διγενή Ακρίτα, έκανε εκτενή αναφορά στην παραλλαγή του χειρογράφου της Τραπεζούντας. Μάλιστα μας ανέγνωσε και αποσπάσματα στην ποντιακή, προφανώς γιατί θεωρούσε την Ποντιακή Λογοτεχνία μέρος της συνολικής Ελληνικής. Το ίδιο έπραττε και ο καθηγητής της Λαογραφίας με συχνές αναφορές στα

αρχαϊκά έθιμα των Ποντίων, Καππαδόκων, Κυπρίων και των όπου άλλου εξελλαδικών Ελλήνων, γιατί τους θεωρούσε ένα και το αυτό με τους Ελλαδικούς. Και είναι σίγουρο ότι οι επιστήμονες αυτοί εγνώριζαν καλά τι έπραταν.

Εκείνο που εύκολα, νομίζουμε, μπορούσε να συμπεράνει κανείς από την διάλεξη, ήταν ότι το κακό υπήρξε διπλό: Και έγινε ο χαλασμός και επιπλέον αποσιωπήθηκε και μισοαποσιωπάται ακόμη, ενώ δεν προωθείται η άποψη ότι η δημοσιότητα συμφέρει, γιατί βοηθάει την γνώση και η γνώση την πρόληψη του κακού και την θεραπεία του. Ο Σολωμός είχε πει κάποτε ότι "το Έθνος πρέπει να θεωρεί εθνικό ότι είναι αληθινό". Κι αυτή την άποψη πρέπει να υιοθετήσουμε. Από την άλλη κατά κάποιον έννοια προέκυψε και κάτι καλό. Το καθ' όλα σεβαστό αυτό πρόσωπο, ο ομιλητής, επέλεξε και προσέφερε εντελώς απροσημύστα ως γνωστικό υλικό αυτό ακριβώς που έπρεπε και με τον τρόπο που έπρεπε, ενώ η Λέσχη του δημιούργησε τις προϋποθέσεις, ώστε να το προσφέρει και ανεμπόδιστα και πληθωρικά.

Πρέπει κάποτε - και πιστεύουμε ότι μπορεί να γίνει κι αυτό με τον καιρό - να φτάσουμε σαν λαός μέχρι του σημείου εκείνου που θα μας επιτρέψει να συναισθανόμαστε ότι είμαστε πια η θέση και να καταγράψουμε άλλα και να διδάξουμε στα ελληνόπουλα την αληθινή μας Ιστορία ως Συνολικού Ελληνισμού και μάλιστα όχι αποσπασματικά, γιατί αλλιώς πρέπει να συμπεράνουμε ότι Ιστορία ανολοκλήρωτη θα πει Ιστορία μη αληθινή και άρα αυτοαναϊρούμενη. Αυτό το αμετακίνητο κι ενοχλητικό μέχρι την εξόφληση του χρέος μας πιστεύουμε ότι το έχουμε όχι μόνον απέναντι στους Συνέλληνες Πόντιους που είτε ως δυνατό μέρος είτε ως αδύνατο δεν κατήσχυαν ποτέ ούτε κατ' ελάχιστο το ελληνικό όνομα, αλλά και απέναντι σ' αυτούς που θα μας διαδεχθούν.

Θεωρούμε αληθινό τον λόγο εκείνο που λέγει ότι το πραγματικό σθένος των ανθρώπων φαίνεται προπάντων, όταν, για να υποστηρίξει κανείς αληθινά τις ιδεολογικές ή θρησκευτικές του πεποιθήσεις, φτάνει μέχρι του σημείου να θεωρεί ακόμη και την ζωή του δευτερεύουσα υπόθεση. Αν η πρόταση αυτή αληθεύει στο σύνολό της και άρα πρέπει να γίνεται αποδεκτή, τότε οφείλουμε ν' αναγνωρίσουμε ότι οι Πόντιοι έχουν πραγματικό σθένος, γιατί, αν και η συμφορά έπεσε προπάντων επάνω τους, επιμένουν σταθερά να μην αναγνωρίζουν σε κανέναν το δικαίωμα - σαν επέμβαση στα εσωτερικά μας - να μας υποδεικνύει ποιες περίοδος και ποια γεγονότα από την συνολική μας Ιστορία δεν πρέπει να γραφούν και να διδάσκονται στα Σχολεία μας, μολονότι η Ιστορία αυτή μπορεί να γραφεί στη βάση μη διαψεύσιμων πηγών.

Συνέχεια στη σελίδα 7

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

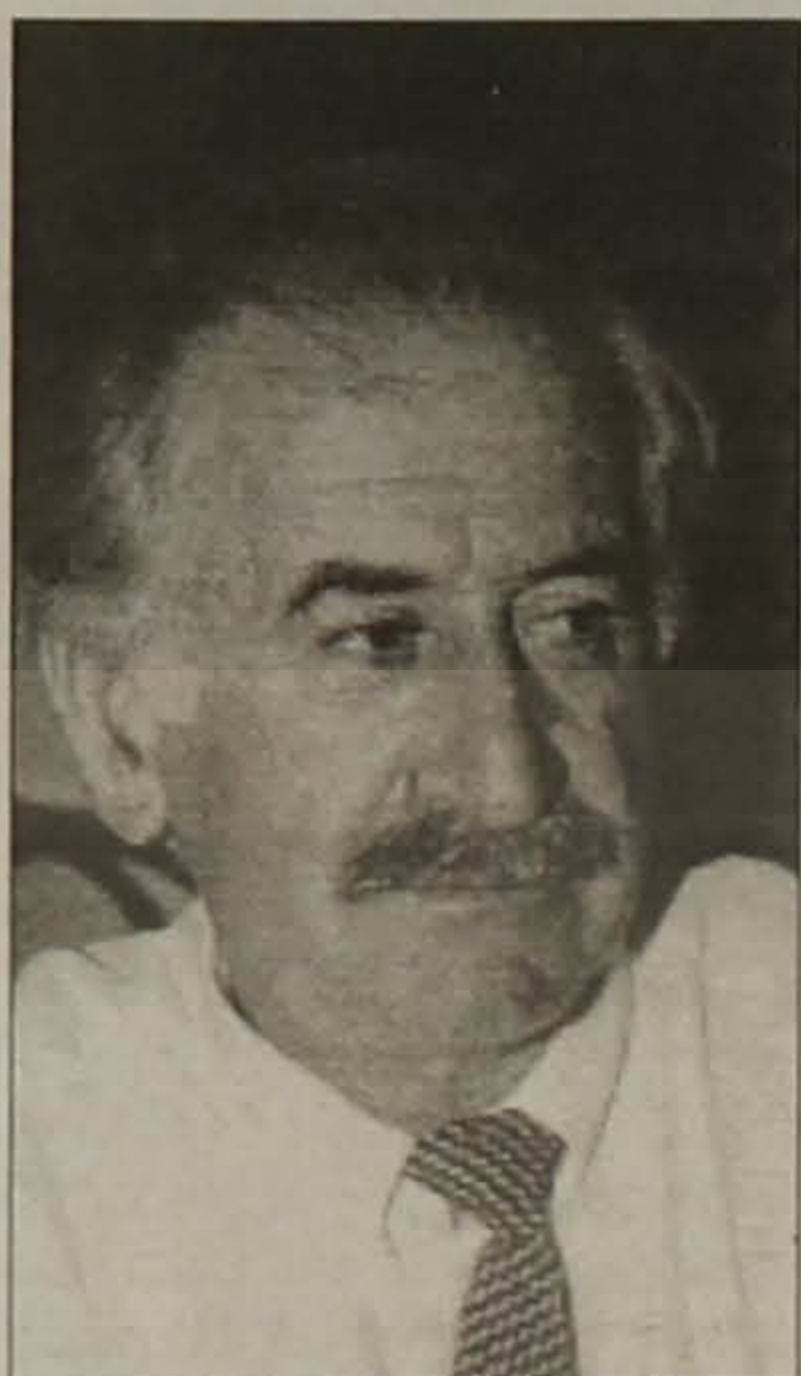
ΣΤΟΝ ΛΕΙΜΝΗΣΤΟ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΣΑΒΒΑ ΣΟΦΙΑΝΙΔΗ

Τα λίβια εχαμέλινα,
εσκάλωσαν και κλαίγ'νε
για τη Σάββα τον θάνατον
οσημερον όλ λέγνε.

Πόντιος έσ'νε σην ζωήν
σ' οσπίτ' και σα παρέας,
σα χορόντας εξέλεναν
τ' εσά τα ποδαρέας.

Σην κοινωνίαν τίμιος
και πρώτος σην δουλείαν,
τ' άδικον εκυνήγανες
κ' επέξεψες καμίαν.

Τ' οσπίτ' έχτσες, ετοιμασες,
ιδρωσες, ενεγκάστεις,
ατώρα που θα εχαίρουζ'νε
σ' άλλ' την ζωήν εχπάστες.

Σ' ην Λέσχην Αντιπροέδρος
εποίκες πολλά χρόνια,
άξιος και καλόγνωμος
ση παράδοσης τα δρόμια.

Σάββα,

Εσύ ο Τραντέλλενας
πως έρθες και εμαρέθες
και σα χέρια τη χάρονος
οσημερον ευρέθες;

Εσέν' κι θα ανασπάλωμε
και ώσπου τα εμείς θα ζούμε,
να εσχωρά σε ο Θεόν
όλ θα παρακαλούμε.

Το Συμβούλιον τη Λέσχης

Η ΣΙΝΩΠΗ

Γράφει ο Γιάννης Μελετιδής

Η Σινώπη υπήρξε μια από τις πιο σπουδαιότερες ελληνικές πόλεις του Πόντου. Την πόλη κατέλαβαν το 750 π.χ. οι ποντοπόροι Μιλήσιοι και την έκαναν αποικία τους. Το όνομα της το έδωσαν οι Αργοναύτες προς τιμή της κόρης του Αισώπου Σινώπη. Η γεωγραφική της θέση την ευνόησε και γρήγορα αναπτύχθηκε σε μεγάλο εμπορικό κέντρο.

Ίδρυσε δικές της αποικίες την Κερασούντα, Τραπεζούντα, Κοτύωρα, Τρίπολη και άλλες. Το 440 π.χ. ο Περικλής, αφού έδωσε τον Τύρανο Τιμολέοντα από την πόλη, εγκατέστησε 600 Αθηναίους και την κατέστησε επαρχία των Αθηνών. Το 404 π.χ. γεννήθηκε στη Σινώπη ο κυνικός φιλόσοφος Διογένης, που νέος πήγε στην Αθήνα και μαθήτευσε κοντά στον ιδρυτή της κυνικής σχολής Αντισθένη. Το 368 π.χ. έγινε σατραπεία των Περσών.

Το έτος 783 π.χ. η πόλη καταλήφθηκε από τον Βασιλιά του Πόντου Φαρνάκη τον Α', ο οποίος την κατέστησε πρωτεύουσα του κράτους του και τη διακόσμησε με λαμπρές οικοδομές. Η πόλη καταλήφθηκε το 72 π.χ. από τον Ρωμαίο στρατηγό Λούκουλλο, αλλά διατήρησε την αυτονομία της. Το 45 π.χ. όμως έγινε ρωμαϊκή αποικία με το όνομα JULIA FELIX. Κατά την παράδοση ο Απόστολος Ανδρέας κήρυξε τον Χριστιανισμό στη Σινώπη και κατέστησε πρώτο επίσκοπο, τον Φιλόλογο. Εκκλησιαστικά η Επισκοπή της Σινώπης ανήκε στη Μητρόπολη της Αμάσειας. Η πόλη στην περίοδο της Τουρκικής διείσδυσης στη Μ. Ασία δέχτηκε πολλές επιδρομές από τους Τούρκους.

Το 1204 μ.χ. η Σινώπη συμπεριλήφθηκε στην Αυτοκρατορία της Τραπεζούτσας. Την πόλη κηρίευσε ο Μωάμεθ ο Β' το 1461. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της μεταφέρθηκε τότε στην Κων/πολη.

Η πόλη ερημώθηκε τότε και άρχισε να γίνεται ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια του Πόντου. Απόκτησε μεγάλα ναυπηγεία.

Οι Τούρκοι για να προσελκύσουν τους Έλληνες ναυπηγούς και τεχνίτες τους παραχωρούσαν φορολογικά προνόμια. Με τη συρροή του ελληνικού στοιχείου απόκτησε η πόλη δημιουργική πνοή. Η πόλη το 1915 είχε 15.000 κατοίκους από τους οποίους οι 6.000 ήταν Έλληνες Διατηρούσαν Αστική Σχολή, Παρθεναγωγείο και τρεις μεγάλους ναούς. Το 1917 οι Τούρκοι εξόρισαν όλο τον Ελληνικό πληθυσμό της Σινώπης. Όσοι Σιναπιηδες γλίτωσαν από το βρομερό Τουρκικό σχέδιο της γενοκτονίας των Ελλήνων, ήρθαν στη Ελλάδα.

Ο κουμπάρο μ' ο διάβολον

Της Ελένης Πιπερίδου - Λαφαζάνης

Κάποτε ένας χωρέτες είχε κουμπάρον το διάβολον. Έρθεν ο καιρόν να ευτάει τη χαράν τη παιδία τ' και ενούτσεν: αν καλώ τον κουμπάρο μ' 'ς ση χαράν φοούμαι έρται εβγάλ' απέσ' 'ς ση μέσεν κάτ', έναν φασαριάν και Ινουμες όλ' απάν αφκά'. Γι ατατό 'κι θα κουίζα 'τον. Θα ευρήκω και καλατσιεύα 'τον.

Αέτς πα έναν ημέραν επίασεν και είπεν ατον κρύφας: Κουμπάρε τ' άλλ' την Κερεκήν θα ευτάμε τη χαράν τη παιδί μ'. εξέρ' τα πόσον αγαπώ σε! Το χατήρι σ' πολλά τρανόν εν' αμά έναν χάριν θα ψαλαφώ σε: αν επορείς μ' έρχεσαι 'ς σα στεφανώματα. Φοούμαι βάλ' τς τ' ανθρώπ' 'ς σ' έναν 'ς σ' άλλο, ταβίζνε, σκοτούνταν και η χαρά πα 'κι ίνεται και τα έξοδα πα, ό-λια πάγνε χαμένα...

Καλά, κουμπάρε είπεν ο διάβολον. Ξάι εκέσ' 'κι θα σουμώνω. Ο χωρέτες εχάρεν, ησύχα-σεν.

Έρθεν τη χαρά σ' ο καιρόν κ' ερχίνεσαν τα όργανα: λύρας, ταούλια, ζουρνάδες, φαΐα, πο-τία, τραγώδια και χαράντας.

Ο διάβολον από μακρά τερει και η χρα τ' δει και παίρ'. Νουνίζ', πουκεσ' να βλα' τ' ουράδν ατ'... Ερχίνεσεν μονάχος, να γελά. Αραεύ' 'ς σα τοιόπας ατ'.

Ευρήκ' έναν ωβόν! Χαρεμένος παίρει ατο, κάθεται και γράφτ' απάν': η κοσσάρα εγέντον ασ' σ' ωβόν για τ' ωβόν ασ' σην κοσσάραν;

Σκούται, τερει ολόερα... Κατά τύχην εδεβαίνεν επεκέσ' έναν παιδόπον. Κουίζ' ατό, δι' ατό ε' ωβόν και λέει ατο παρακαλετά: παιδόπον έπαρ' αού τ' ωβόν και δέβα δόσ' ατο εκεί αντί-κρου 'ς ση χαράν, σοι μειζοτέφ' 'ς κ' εφέκεν κ' έφυν.

Επέρεν α' 'ς σο χέρ' ο τρανόν ο μουχτάρς τη χωρί, εδέβασεν α', εγέλασεν και είπεν: τα μωρά παιδία πα εξέρ' νε πως τ' ωβόν εγέντον ασ' σην κοσσάραν. Όχι, λάθος είπεν ένας άλ-λος, η κοσσάρα εγέντον ασ' σ' ωβόν.

Εσύ αμόν ντ' ομοιάζ' κοσσούν' κ' εκάτσες. Ξαν εγέλασαν και υστερνά ερχίνεσαν να πει-σμώνε και να θυμώνε και όλ' πα, ποτισμέν' όπως ήταν, επιάσταν 'ς σα χέρια. Όχι αέτς, όχι αλλέως ετράνυνεν η φασαρία, οι ολίγ' ένταν πολλοί κι αέτς πα εχαλάεν η χαρά και τη αν-θρωπί πα τα έξοδα όλια, επήγαν χαμένα.

Επει ημέρας υστερνά έρθεν ο διάβολον, - αμόν ασπρομάντηλον - 'ς σον κουμπάρον ατ' και λέει ατόν: Κουμπάρε είδες... εκράτεισα το λόγο μ', κ' έρθα 'ς ση χαράν. Και χολιασμέ-νος ο χωρέτες είπεν ατόν: ναι κουμπάρε εσύ 'ς ση χαράν κ' έρθες αμά τ' ωβό σ' εκέσ' ετρι-λίσκουτον..

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2193

Η 19η Μαΐου καθιερώνεται ως ημέρα μνή-μης της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πό-ντου.

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε
η Βουλή:

Άρθρο 1

Ορίζεται η 19η Μαΐου ως ημέρα της γενο-κτονίας των Ελλήνων του Πόντου.

Άρθρο 2

Ο χαρακτήρας, το περιεχόμενο ο φορέας και ο τρόπος οργάνωσης των εκδηλώσεων μνήμης καθορίζονται με προεδρικό διάταγ-μα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουρ-γού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη των πλέον αναγνωρισμένων Ποντιακών σωματεί-ων.

Άρθρο 3

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυ-βερνήσεως. Παραγγέλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερ-νήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 7 Μαρτίου 1994

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής

Ο Υπουργός Εσωτερικών

ΑΠ.-ΑΘ. Τσοχατζόπουλος

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγι-δα του Κράτους

Αθήνα, 8 Μαρτίου 1994

Ο Επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

Γ. Κουβελάκης

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

**Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" με χαρά θα φιλοξενεί
την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών
που αφορούν τον Πόντο.**

**Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να
στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του
περιοδικού τους για τον παραπάνω σκο-
πό.**

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

• Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι
δυνατόν δακτυλογραφημένες. Χειρόγραφα
δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Σκευή και εργαλεία

Βασικά οι κάτοικοι της υπαίθρου ήταν γεωργοί και κτηνοτρόφοι. Υπήρχαν όμως και ορισμένοι οι οποίοι ασκούσαν κατά καιρούς διάφορα επαγγέλματα, όπως του χτίστη και του σιδηρουργού.

Χρησιμοποιούσαν για τις καθημερινές τους ανάγκες διάφορα σκευή και εργαλεία. Αυτά ήταν:

A. Του σπιτιού

1. Τα χουλάρα (κουτάλια). Τα κατασκεύαζαν από ξύλο σε σχήμα κοίλο σφαιρικό. Υπήρχαν μικρά και μεγάλα κουτάλια. Τα μικρά τα χρησιμοποιούσαν τα παιδιά. Στις λαβές σκάλιζαν πολλές φορές διάφορες παραστάσεις από τη φύση.
2. Το τρανόν το κουτάλ' (κουτάλα). Το κατασκεύαζαν επίσης από ξύλο σε σχήμα κοίλο σφαιρικό.
3. Η τέντζερε (ο τέντζερης). Ήταν κατασκευασμένη από χαλκό σε σχήμα κυλινδρικό και είχε καπάκι. Τη χρησιμοποιούσαν για τα βραστά φαγητά.
4. Το τηγάν'. Ήταν όπως το σημερινό. Το χρησιμοποιούσαν στα τηγανίσματα.
5. Το τρανόν το τηγάν'. Ήταν ένα μεγάλο τηγάνι με καπάκι. Το χρησιμοποιούσαν για το ψήσιμο του ψωμιού και πίτας.
6. Το χαλκόν. Ήταν ένα μεγάλο χάλκινο σκεύος σε σχήμα κυλινδρικό. Είχε λαβή ημικυκλική, από όπου και το κρεμούσαν πάνω από το τζάκι. Το χρησιμοποιούσαν για την παρασκευή μεγάλης ποσότητας φαγητού.
7. Το χειροχάλκ'. Ήταν μεγαλύτερο από το "χαλκόν" και είχε κι αυτό ημικυκλική λαβή. Το χρησιμοποιούσαν για το βράσιμο μεγάλης ποσότητας νερού ή κρέατος.
8. Η ταβά. Ήταν ένα χάλκινο σκεύος με μικρό βάθος. Είχε δυο λαβές και το χρησιμοποιούσαν για το ψήσιμο του πεκμεζιού.
9. Το τσαερόν (τσαγιέρα). Ήταν χάλκινο και το χρησιμοποιούσαν, όπως σήμερα, για το βράσιμο του τσαγιού.
10. Η τσεβζέ (μπρίκι). Ήταν χάλκινο σκεύος σε σχήμα κυλινδρικό. Η χρήση του ήταν ίδια με την σημερινή.
11. Το μαχαίρ'. Τα μαχαίρια τα κατασκεύαζαν από σίδηρο. Είχαν διάφορα μεγέθη και σχήματα.
12. Το τάσ'. (κύπελο). Ήταν ένα χάλκινο μικρό σκεύος. Η διάμετρος της μέσης του ήταν μεγαλύτερη από την διάμετρο του ανοίγματός του. Το χρησιμοποιούσαν για να πίνουν νερό, γάλα και τσάι.
13. Το τσανάχ'. Ήταν ένα κοίλο ημισφαιρικό σκεύος με πρόσθετη βάση, με σχήμα κυρτό ημισφαιρικό. Η διάμετρος της βάσης ήταν μικρότερη από τη διάμετρο του ανοίγματός του. Υπήρχαν χάλκινα και πήλινα τσανάχα. Το τσανάχ' ήταν το κλασικό ποντιακό πιάτο.
14. Τα λέντσεσ. Αποτελούσαν ένα είδος πήλινων πιάτων, με μικρό σχετικό βάθος.
15. Τη βουτιρί τα τσουκάλα. Ήταν πήλινα ή ξύλινα σε σχήμα κυλινδρικό. Είχαν διάμετρο στη μέση μεγαλύτερη από τη βάση και είχαν δύο ημικυκλικές λαβές.
16. Το γαβάν (το γουδί). Το κατασκεύαζαν από πέτρα ή ξύλο. Είχε σχήμα κυλινδρικό και εσωτερικά ήταν κοίλο.
17. Τα κούπα. Ήταν μεγάλα πιθάρια, που τα χρησιμοποιούσαν κυρίως για αγροτικά προϊόντα.
18. Το σταμνίν (στάμνα). Το κατασκεύαζαν από χαλκό. Το στόμιό του είχε σχή-

μα στρόγγυλο. Είχε μια λαβή και το χρησιμοποιούσαν για τη μεταφορά νερού.

19. Το νεροκόσκυλο. Ήταν ένα είδος κολοκυθίου με μακρύ μίσχο και ξυλώδη φλούδα. Το χρησιμοποιούσαν στο πλύσιμο.

20. Τα τενεκέας. Ήταν δυο δοχεία από λαμαρίνα σε σχήμα περίπου κύβου. Είχαν ξύλινη λαβή. Τα τενεκέας τα κουβαλούσαν τα ζώα.

21. Το κεβκίρ. Ήταν ένα κοίλο ημισφαιρικό χάλκινο σκεύος. Με το σκεύος αυτό στράγγιζαν τα μακαρόνια. Ένα άλλο είδος ήταν και το "σιρκέτο" με σχήμα κυλινδρικό και με βάση μικρότερη από το ανοίγμά του.

22. Τα καρσάνα. Τα κατασκεύαζαν από ξύλο σε σχήμα κυλινδρικό. Υπήρχαν μικρά και μεγάλα. Τα χρησιμοποιούσαν για την Παρασκευή "τσιριχτών".

23. Το ξυλάγγ'. Ήταν κατασκευασμένο από ξύλο σε σχήμα κυλινδρικό. Έμοιαζε με είδος βαρελιού. Στο μέσο είχε μεγαλύτερη διάμετρο από τις δυο βάσεις. Είχε άνοιγμα στο μέσο από όπου έριχναν μέσα το γιανούρι (το οξύγαλαν). Το χρησιμοποιούσαν για την παρασκευή του βουτύρου.

24. Το σκαφίδι' (η σκάφη). Το κατασκεύαζαν από ξύλο και το χρησιμοποιούσαν στο ζύμωμα του αλευριού. Υπήρχαν και τα σκαφίδια πλυσίματος, αλλά κάπως κατώτερης ποιότητας.

25. Το τουζιούχ' (αλαπέρα). Ήταν κατασκευασμένο από ξύλο σε σχήμα κυλινδρικό. Είναι και καπάκι. Μέσα φύλαγαν το αλάτι.

26. Το υλιστέρ'. Ένα είδος μικρού κόσκινου σε σχήμα κοίλο σφαιρικό, με μικρή λαβή. Με το σκεύος αυτό, στράγγιζαν το γάλα.

27. Το σάτσ'. Ήταν μια πλάκα στρόγγυλη μεταλλική λαμαρίνα, όπου έψηναν τα φύλλα ζυμαριού (γιοχάδες), αφού πρώτα άλειφαν την κάτω επιφάνεια με στάχτη ανακατεμένη με νερό.

28. Η μπροστιά (πυροστιά). Ήταν ένας τρίποδας από σίδηρο.

29. Η μασιά. Κατασκευασμένη από σίδηρο. Το σχήμα της και η χρήση της, όπως και η σημερινή.

30. Η χλαγού. Ήταν μια βέργα κυλινδρική. Τη χρησιμοποιούσαν για να ανοίγουν φύλλα ζυμαριού.

31. Η καταμάια. Ήταν μια βέργα, που στη μια άκρη της είχε δεμένα κουρέλια. Τη χρησιμοποιούσαν για να καθαρίζουν τη στάχτη του φούρνου.

32. Η κελπερή. Μεταλλική πλάκα σαν ένα είδος τσάπας. Στην πάνω της πλευρά είχε σωληνοειδή υποδοχή, απ' όπου περνούσε βέργα. Τη χρησιμοποιούσαν, για να μεταφέρουν τα κάρβουνα του φούρνου.

33. Το σίδερον. Ήταν μια βέργα, που τη χρησιμοποιούσαν για να θρυμματίζουν τα κάρβουνα του φούρνου.

34. Η πιρρίφτα. Ήταν το ξύλινο φτυάρι του φούρνου.

35. Το κοσκίν' (κόσκινο). Ήταν όμοιο περίπου με το σημερινό.

36. Το φορκάλ' (η σκούπα). Την κατασκεύαζαν από θάμνους. Ένα άλλο είδος ήταν το τσαροφόρκαλο, που το έφτιαχναν από ένα φυτό και το χρησιμοποιούσαν για το σκούπισμα της αυλής και των δρόμων.

B. Τα αγροτικά.

1. Το αλέρτ' (άροτρο). Το κατασκεύαζαν από ξύλο με δυο σιδερένια υνιά (τσα-

τάλ' σαπάν'). Ένα άλλο είδος αλετριού ήταν και το πουλούχ', που ήταν όλο από σίδηρο. Ακόμη υπήρχε και ένα άλλο είδος που λεγόταν γαράσπαν και το χρησιμοποιούσαν μόνο για το άνοιγμα αυλακιών. Αυτό γινόταν από ξύλο και είχε μόνο ένα υνί.

2. Ο ζυγός (ποιντρούχ' μαλού). Τον κατασκεύαζαν από δυο ξύλα, που συνδέονταν μεταξύ τους με δυο κάθετες ξύλινες βέργες. Υπήρχαν και άλλες δυο βέργες σιδερένιες, τα ζευλία, που στο πάνω μέρος τους σχημάτιζαν κύκλο και στο κάτω ήταν μυτερά. Τα ζευλία περνούσαν κάθετα από τις δυο τρύπες των οριζόντιων ξύλων και κρατούσαν τα βόδια στο ζυγό. Το οριζόντιο ξύλο του ζυγού, που ήταν πάνω από το λαιμό του βοδιού, σχημάτιζε καμπύλη, για να το προστατεύει από τραυματισμό. Ακόμη είχε μια άλλη τρίτη σιδερένια βέργα που περνούσε κι αυτή κάθετα από το μέσο των δυο ξύλων του ζυγού. Με αυτό το "ζευλι" συνδεόταν ο ζυγός με το κάρο ή το αλέτρι. Υπήρχαν δυο είδη ζυγών. Ο ένας λεγόταν "τη γαράσπανι το ζυγόν" και ο άλλος "το ζυγόν τ' αλέτρι".

3. Το βουρέντ' (η βουρκέντρα). Ήταν μια ξύλινη βέργα από γερό ξύλο. Στη μια άκρη της είχε ένα καρφί για να τσιμπούν τα βόδια και στην άλλη μια τριγωνική πλάκα σιδερένια για να ξύνουν τη λάσπη του αλετριού.

4. Το σιτίλ' (ποτιστήρας). Το κατασκεύαζαν από λαμαρίνα και το χρησιμοποιούσαν για να ποτίζουν τα φυτά.

5. Τα μακκέλα (τσάπες). Υπήρχαν διάφορα μεγέθη, όπως και σήμερα.

6. Τα τσιβία (φυτευτήρες). Κατασκεύαζονταν από ξύλο. Η πάνω άκρη κατέληγε σε μια ή δυο γωνίες. Η κάτω ήταν μυτερή. Με τα τσιβία άνοιγαν τρύπες και φύτευαν τα φυτά.

7. Το καγάν' (δρεπάνι). Ήταν όπως το σημερινό.

8. Το ρινίν (η λίμα). Υπήρχαν διάφορα μεγέθη και είδη.

9. Το ηλέ τασί (πέτρα για ακόνισμα). Υπήρχαν ειδικές πέτρες που τις χρησιμοποιούσαν για το ακόνισμα των μαχαιριών.

10. Τα ελίκα. Ήταν ξύλινες θήκες για τα δάχτυλα. Τα χρησιμοποιούσαν, όταν θέριζαν με το δρεπάνι.

11. Το τουκάν' (δουκάνα). Κατασκευάζονταν από ξύλο πεύκου. Η μπροστινή του πλευρά ήταν γαμψή. Στην κάτω επιφάνεια είχε πέτρες καρφωμένες, που ονομάζονταν τσακμακόπετρες και ήταν αιχμηρές. Αυτές οι πέτρες κατατεμάχιζαν τα στάχυα. Το τουκάν συνδεόταν με τον άξονα του ζυγού με σχοινί.

12. Η συρκού. Ήταν μια σανίδα, που είχε μήκος ένα περίπου μέτρο και πλάτος τριάντα εκατοστά. Είχε ξύλινη λαβή, που ήταν καρφωμένη στη σανίδα. Με τη συρκού συγκέντρωναν τα αλωνισμένα στάχυα στο κέντρο του αλωνιού.

13. Η γιάπα. Ήταν ένα καθρόνι μήκους 60 ως 70 εκατοστά με μια ξύλινη λαβή. Κατά μήκος του καθρονιού υπήρχαν τρύπες, από όπου περνούσαν βέργες και ήταν γαμψές στις άκρες. Τη γιάπα τη χρησιμοποιούσαν στο λίνισμα. Υπήρχε ένα άλλο είδος γιάπα που είχε μεγαλύτερο μέγεθος και χρησίμευε για τη μεταφορά του άχυρου.

G. Του χτίστη.

1. Το σκεπά' (το σκεπάρι). Χρησίμευε για το πελέκημα και το κάρφωμα.

2. Το τσακούτσ' (το σφυρί). Υπήρχαν

διάφορα μεγέθη. Το μεγάλο χρησίμευε για το σπάσιμο της πέτρας και το μικρό για το κάρφωμα κλπ.

3. Η τεστερέ (το πριόνι). Το χρησιμοποιούσαν για να κόβουν τα ξύλα.

4. Η ρεντέ (η πλάνη). Με τη ρεντέ έφτιαχναν λεία την επιφάνεια των σανιδιών και των ξύλων.

5. Η πουργού (η αρίδα). Με το εργαλείο αυτό άνοιγαν τρύπες στο ξύλο.

6. Το αξινάρ' (το τσεκούρι). Υπήρχε το μεγάλο και το μικρό. Με το μεγάλο έκοβαν τα καυσόξυλα και με το μικρό πελεκούσαν.

7. Το ρινίν (λίμα). Το χρησιμοποιούσαν για το ακόνισμα.

8. Το αρσούν. Ήταν ένα είδος μέτρου από ξύλο πεύκου.

9. Η μαλά (το μιστρί). Υπήρχαν μιστριά μικρά και μεγάλα.

10. Η τερεζή (το βαρίδι). Υπήρχαν διάφορα είδη.

11. Το σανίδ' (η σανίδα). Ήταν ένα τετράγωνο σανίδι. Στη μέση είχε κάθετη ξύλινη λαβή. Πάνω σ' αυτό έβαζαν τη λάσπη, για να σοβατίζουν.

Δ. Του σιδηρουργού.

1. Το κελπετίν γουσατζιού. Ήταν μια τσιμπίδα σε σχήμα τανάλιας, που χρησίμευε για να πιάσουν πυραχτωμένα σίδηρα. Ένα άλλο είδος τσιμπίδας, για τον ίδιο σκοπό, ήταν και "το τίζ' γουστς".

2. Τα κάντζιας. Σιδερένιες βέργες, που στην μια άκρη ήταν γαμψές και στην άλλη ελικοειδείς. Με τα κάντζιας ανακάτευαν τα κάρβουνα.

3. Το φυσερόν (η αεραντλία). Ήταν από δέρμα και χρησίμευε, για να ανάβουν τα κάρβουνα.

4. Το μανάν' (το καμίνι). Ήταν χτιστό σε σχήμα τραπεζιού. Επάνω σ' αυτό έκαιγαν τα κάρβουνα.

5. Το έρσ' (το αμόνι). Ήταν από σίδηρο σε σχήμα ισοσκελούς τριγώνου και στηριζόταν πάνω σε κούτσουρο.

6. Το πετέκ' (η λεκάνη). Ήταν μια λεκάνη ξύλινη γεμάτη με νερό, για την ψύξη του πυραχτωμένου σιδήρου.

7. Το ελτσακούτσ' (η σφύρα). Είχε μέγεθος μικρό.

8. Το τοχμάχ'. Ήταν μια σφύρα μεγάλη που χρησίμευε, για να κατασκευάζουν μεγάλα αντικείμενα.

9. Το ναρούλου τσακούτσ'. Ήταν ένα είδος σφύρας με μυτερή άκρη και χρησίμευε, για να κόβουν τα σίδηρα.

10. Το μαχάσ' (το ψαλίδι). Είχε δύο σκέλη, που το ένα ήταν διπλάσιο από το άλλο.

11. Η μόρσα (ο σφιχτήρας). Με τη μόρσα κρατούσαν τα κατασκευασμένα αντικείμενα.

12. Τα τσιβία (τα κοπίδια). Είχαν διάφορα σχήματα και μεγέθη και χρησίμευε για να κόβουν το σίδηρο.

13. Η κότσερε (ο ακονιστήρας). Ήταν από πέτρα, που λεγόταν "μανέν" και χρησίμευε για να ακονίζουν τα εργαλεία.

14. Το ντεμίρ πουρχουσου (η αρίδα). Εργαλείο που άνοιγε τρύπες στο σίδηρο.

15. Το μεχρέ. Ήταν από σίδηρο σε σχήμα κόλουρου κώνου. Στο κέντρο είχε τρύπα, με αρκετό βάθος. Πάνω εκεί έβαζαν τα μεταλλικά είδη και τα τρυπούσαν.

16. Η πασχού. Ένα είδος σφύρας σε σχήμα κύβου και μ' αυτό έκαναν επίπεδα τα κατασκευαζόμενα εργαλεία.

17. Η σουπιρκέ (σκούπα). Κατασκευασμένη από θάμνους, για να καταβρέχουν τα κάρβουνα.

Τμήμα του γυναικείου χορευτικού συγκροτήματος της Ε.Λ.Β.

Στον Συγγραφέα Ανδρέα Ταταρίδη

Από τον Πόντο, απ' την Μικράν Ασία
διωγμένοι ήρθαν στη Ζάκυνθο οι γονείς σου
(νήσο γενέτειρα και αγαπητή σου),
που την υμνείς με περισσή λατρεία.

Μα πάνω απ' όλα υμνείς με παρρησία
κι όλη τη δύναμη, που έχει η ψυχή σου,
την πίστη στον Χριστό μας τη θερμή σου
και την Ελλάδα με φιλοπατρία.

Με τα ποικίλα τα συγγράμματά σου
πασχίζεις μέρα - νύχτα και φροντίζεις
για τον λαό μας, που έχεις στην καρδιά σου.

Μακάρι, όπως επιθυμείς κι ελπίζεις,
να τον καθοδηγείς, να τον στηρίζεις
και ν' αληθέψουν όλα τα όνειρά σου!

Κέρκυρα 16 Απριλίου 2004
Σπύρος Σταμ. Μεσημέρης
τ. Λυκειάρχης

Η στήλη των συνεργατών μας

Με αφορμή μια διάλεξη

Γράφει ο κ. Ηλίας Τριανταφυλλίδης, φιλόλογος, μέλος της ΕΛΒ.

Συνέχεια από την σελίδα 4

Ποιο απλό πράγμα λένε δηλαδή οι Πόντιοι; Ότι όπως η Γλωσσολογία, η Λογοτεχνία και κάθε άλλη Επιστήμη που αφορά στον Ελληνισμό, διδάσκονται στο σύνολό τους στα Σχολεία μας, έτσι πρέπει να διδάσκεται και η Ιστορία μας και ότι αυτό το δικαίωμα και την υποχρέωση που έχει η Επίσημη Πολιτεία απέναντι στις νέες γενιές, δεν πρέπει να το παζαρέψει με κανέναν. Κι αυτό, γιατί, αν αρχίσει κανείς να υποχωρεί, τότε η δεύτερη υποχώρησή του θα είναι χειρότερη της πρώτης, ενώ τώρα νομιμοποιούνται καθ' όλα Πολιτεία κι Εκκλησία στοιχιζόμενες με την άποψη των Ποντίων και δεν πρέπει να μένουν μετέωρες κι αναποφάσιστες μεταξύ των Τούρκων που απειλούν και των Ποντίων που επιμένουν στην άποψή τους, γιατί η παρατεταμένη αναποφασιστικότητα υπεκρέφει την ιταμότητα των Τούρκων.

Εάν ήθελε ο οιοσδήποτε, λέμε εμείς, αντικειμενικός κριτής να προωθήσει διεισδυτικότερη τη ματιά του στις υπάρχουσες από αιώνες τώρα σχέσεις μεταξύ των δύο λαών, του Τουρκικού και Ποντιακού, όπως κι αν ήθελε να τις χαρακτηρίσει αυτές, αλλά και στο εύρος προπάντων της ποιτικής απόκλισης από τον ένα λαό και μέχρι τον άλλο, όχι τόσο σε επίπεδο πλειονότητας όσο σε επίπεδο ηγεσιών, πιστεύουμε ότι δεν θα μπορούσε να μην επισημάνει μια βασική "κατά πάντα και δια πάντα" διαπίστωση. Ο πρώτος καμαρώνει ακόμη για τις γενοκτονίες αγχόνες που έστησε, με σκοπό να εξοντώσει τον δεύτερο αλλά και κάθε ετερόφυλο κι ετερόδοξο κάνοντας σπονδές αποκλειστικά και μόνο στην βαρβαρότητα. Αντίθετα, ο δεύτερος, αν και

ηττημένος, καμαρώνει με άλλα κατορθώματά του, ότι έμαθε τον πρώτο να χορεύει τους ποντιακούς χορούς και τον έφερε κοντύτερα στον πολιτισμό, την διεθνή συμφιλίωση, την συνεργασία και την προκοπή μεταξύ όλων των λαών. Γιατί άραγε τους συγκεκριμένους αυτούς χορούς επέλεξε να χορέψει ο Τούρκος, για ν' ανταγωνισθεί σοβαρά στα διάφορα διεθνή φεστιβάλ χορού τα άλλα εθνικά συγκροτήματα συγκεντρώνοντας, όπως ο ίδιος πίστευε, μ' αυτούς τους χορούς τις περισσότερες πιθανότητες να διακριθεί; Είναι μια παρατήρηση κι αυτή που κατά τον εκφραστικότατο στίχο που πασίγνωστου μεγάλου ποιητή μας επιβεβαιώνει αναντίρρητα ότι και η Ρωμιούση του Πόντου "καμάκωσε το θεριό (της) με το καμάκι του ήλιου" και νομοτελειακά, προσθέτουμε εμείς, αλλά και ατροποποίητα. Ο Έλληνας σε σύγκριση με τον γείτονά του βιώνει πάντοτε την υπεροχή του και την ευταξία του κι αυτό αποτελεί την αναπαλλοτριώτη προίκα του απέναντι στην βάνουση υλική δύναμη όλων εκείνων που τον πολέμησαν ή ακόμη φανερά ή κρυφά τον πολεμούν.

Ανακεφαλαιώνοντας τελικά τα μέχρι τώρα, απ' όσα είδαμε κι ακούσαμε, νομίζουμε πως φάνηκε καθαρά ο ρόλος του καθενός που αποτελεί μέρος του όλου προβλήματος και πως ο ρόλος αυτός είναι για τον καθένα ο εξής: Εκείνος που πρέπει τελευταία να ντρέπεται για την Ιστορία του και άρα γι' αυτό εκτοξεύει απειλές να μη δημοσιευθεί, είναι ο Τούρκος. Εκείνος που ακόμη σκέφτεται τις απειλές αυτές και διστάζει ν' αποφασίσει, είναι ο πολιτικός μας κόσμος κι από κοντά του η σύμφωνη μ' αυτόν Εκκλησία μας. Κι εκείνος

που χάνει από την μη γνωστοποίηση της γεμάτης με θετικά πρότυπα Ιστορίας του Ποντιακού Λαού, είναι οι νέοι μας. Τέλος ο Ποντιακός Λαός, πρέπει εντείνοντας τις προσπάθειες του να επιδιώξει, ώστε ν' απεμπλακούν η Ιστορία του κι οι πολυαίμακτες θυσίες του από την πολιτική διεκυστίνδα και να χρησιμοποιηθούν κι αυτές ως "δόκιμο υλικό" για την διαμόρφωση ενός αρτιότερου νεοελληνικού ήθους σε αντιστάθμισμα όλων εκείνων των συνεχώς εισαγόμενων ηθών, κατά κανόνα ευτελών αν όχι νοσηρών.

Η διάλεξη αυτή μας έδωσε την αφορμή να προσεγγίσουμε το θέμα. Ωφέλιμο θα ήταν να μιλήσουν κι άλλοι αρμοδιότεροι γι' αυτό. Θέλουμε να πούμε με άλλα λόγια ότι δεν διαφεύγει την προσοχή μας το γεγονός ότι όσο πιο λογικές συμβαίνει να εκφράζονται οι γνώμες κάποιου για ένα ζήτημα, άλλο τόσο, αντίθετα προς τον ρηχό κι επιπόλαιο κριτή, φοβάται περισσότερο αυτός ο ίδιος μήπως κάτι απ' όσα λέγει ή γράφει, δεν εκφράζει εκείνη την αλήθεια που πρέπει και όσην απ' αυτήν πρέπει. Κι έτσι προπάντων, χάρη σ' αυτόν τον φόβο μήπως κάτι δεν λέγεται ορθά, μπορεί από αυτά που θα πουν ή θα γράψουν οι άλλοι, να φανεί πιο καθαρά ή σημαντικότητα του θέματος. Στην περίπτωση μας αυτή μάλιστα πιστεύουμε πως είναι πολύ μεγαλύτερη απ' όσην συνήθως οι περισσότεροι μας υποψιαζόμαστε. Κινούμενοι ανάμεσα στο εφικτό, το παιδαγωγικά σκόπιμο και το εθνικό συμφέρον, η ιστορική αλήθεια που θα είναι μόνιμος και για κάθε περίπτωση αρωγός μας και που κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μη την σέβεται, είναι σε θέση πραγματικά να διώξει από μέσα μας κάθε

ενδοιασμό.

Ζώντας σε μιαν εποχή με συσμάχητη την κατευθυνόμενη από κάθε λογής Αυθάδεις Εξουσίες σύγχυση για το αληθινό πρόσωπο της μιας ή της άλλης πραγματικότητας πιστεύουμε πως ο Έλληνας ενεργώντας με σωφροσύνη και τόλμη δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση ν' αρνηθεί την φύση του και την ως τώρα ιστορική του διαδρομή, γιατί αλλιώς ανοίγεται ο δρόμος για την απώλεια όλων των βασικών θετικών χαρακτηριστικών μας.

Πιστεύουμε ότι το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό. Υποχωρώντας για τον ένα ή τον άλλο λόγο που γνωρίζουν αμεσότερα οι ιεράρχες μας, οι πολιτικοί και οι επιστήμονές μας, δεν επιτρέπεται ν' αγνοούμε παράλληλα ότι με τον τρόπο αυτό δημιουργούμε πλέον και δεδικασμένα. Δείχνουμε αδυναμία να στηρίξουμε και να προβάλλουμε αυτό που είναι σάρκα από την σάρκα της Ιστορίας μας, ενώ συγχρόνως με τον τρόπο αυτό αναγνωρίζουμε, έστω και σιωπηρά, δύναμη στους άλλους κι έτσι ανάγουμε από μόνοι μας σε άνισους τους όρους, της οιαδήποτε εφεξής διαμάχης μας.

Αυτή είναι η βάση πάνω στην οποία δέχεται ο κόμπος του προβλήματος της μη διδασκαλίας της Ιστορίας του Εξελλαδικού Ελληνισμού, και ιδιαίτερα του πληθέστερου Ποντιακού, στα Σχολεία μας. Γι' αυτό και περισσεύει πάντα η αντίφαση και το δράμα στον ανθρώπινο βίο. Πολλοί είναι πάντα όσοι καταλαβαίνουν, ενώ λίγοι πάντα όσοι δεν σιωπούν. Κι ευτυχώς, αυτοί οι λίγοι έχουν ψυχή και φωνάζουν.

Θησαυροί από τη μουσική παράδοση του Πόντου

Σε ήχο ελληνικό

ΓΙΩΡΓΟΣ Ε. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

* Τραγούδια του Πόντου, ηχογραφήσεις του 1930. Παραγωγή: Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπω Merlié, εκδόσεις INFOΓΝΩΜΩΝ

"Πόντος" είναι η αρχαιότερη ελληνική λέξη για τη θάλασσα. Κατάγεται από την εποχή που οι πρόγονοι των Ελλήνων έφτασαν απέναντι από τη "φιλόξενη" θάλασσα, δηλαδή τον Εύξεινο Πόντο και αντίκρισαν το Αιγαίο Πέλαγος. Λέξη ομόρριζη με το ρήμα πατώ, περιπατώ.

Και οι δυο, στην αρχή, εσήμαιναν την ατραπό, την οδό, το δρόμο που έχει ανοιχθεί.

Ο πόντος παρέμεινε στους Έλληνες μια ποιητική ονομασία της θάλασσας. Στην ησιοδική Θεογονία προσωποποιείται, όχι όμως ως το σημείο να γίνει θεότητα με συγκεκριμένη μορφή και ιστορία, αλλά μια απλή, αφηρημένη, κοσμογονική ιδέα.

Πόντος είναι και γεωγραφικός όρος που από την αρχαία ακόμη εποχή όριζε την περιοχή της βορειοανατολικής Μικράς Ασίας που απλώνεται από τις πόλεις Αττινα (Αθήναι) και Τραπεζούντα, μέχρι τη Σαμψούντα (Αμισό) και τη Σινώπη.

Ο χώρος αυτός, αποκλεισμένος γεωγραφικά και απομονωμένος από τις άλλες μικρασιατικές περιοχές, με δύσκολη συγκοινωνία και ελάχιστη επικοινωνία με αυτές, υπήρξε πολύ ευεργετικός για τους κατοίκους του: Στην

αρχαιότητα, παρά το εχθρικό περιβάλλον, οι πόλεις δεν αλώθηκαν και υπήρξαν ακμαίες εστίες εμπορίου και πολιτισμού.

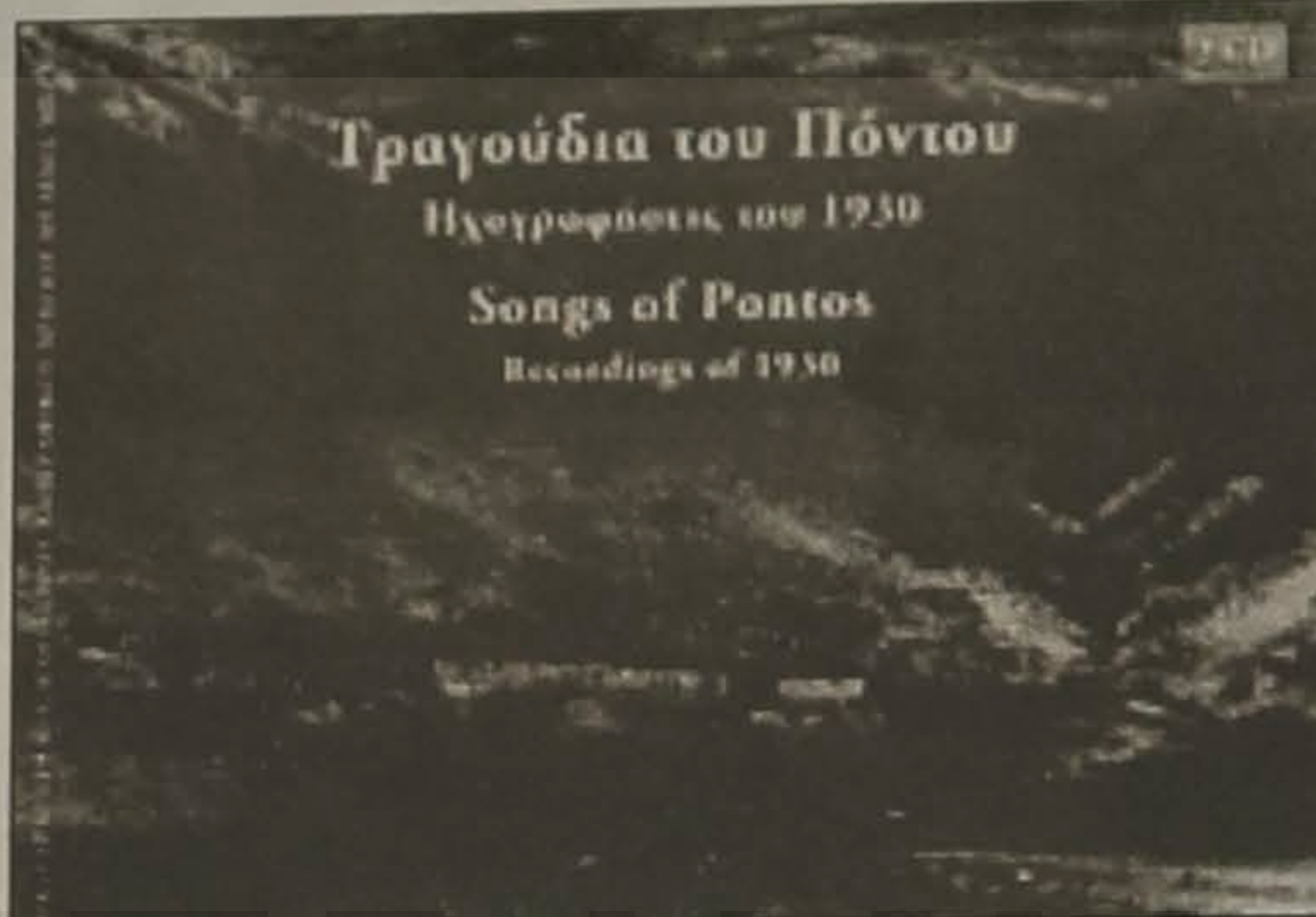
Στο Μεσαίωνα η γεωγραφική αυτή ιδιομορφία εμπόδιζε μεγάλες επιδρομές και αναστατώσεις. Έτσι το ποντιακό στοιχείο συνέχισε δίχως διακοπή μια πολιτιστική παράδοση που δέχτηκε ελάχιστες ξένες επιδράσεις.

Τη μεγαλύτερη απόδειξη γι' αυτό αποτελεί η διάλεκτος, που διατηρεί στοιχεία που ανάγονται στα αρχαία χρόνια.

Περισσότερο από κάθε άλλη παλαιά βυζαντινή περιοχή, ο Πόντος διατήρησε αναλλοίωτα, στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο, πολλά στοιχεία από το βυζαντινό κόσμο. Δείγμα της συντήρησης αυτής αποτελούν βέβαια εκτός των άλλων και τα ποντιακά τραγούδια.

Στην εποχή μας φαίνεται, πλέον, αυτονόητο, το να πραγματοποιεί κανείς, με μεγάλη ευκολία, ηχητικές καταγραφές μουσικής και τραγουδιών, από στόματος λαού.

Τόσο αυτονόητο, που η ευκολία αυτή υποσυνείδητα προβάλλεται καμιά φορά και στο παρελθόν με αποτέλεσμα να μειώνεται, αν μη τι άλλο, η αξία επιτευγμάτων που υπήρξαν στην εποχή τους, αποτέλεσμα κοπιαστικών

προσπαθειών πολλών ανθρώπων που είχαν ν' αντιπετύχουν αντιξοότητες άγνωστες, ή καλύτερα, δύσκολο και να τις φανταστεί κανείς σήμερα.

Τέτοιο ακριβό επίτευγμα είναι, κατ' αρχήν, το συνολικό καταγραφικό έργο (σε δίσκους φωνογράφου) της Μέλπω Merlié και των συνεργατών της, που το 1930 επιχείρησε και κατάφερε να μας αφήσει έναν ικανό αριθμό πολύτιμων ηχογραφήσεων που, εκτός των άλλων,

μπορούμε να πούμε ότι σηματοδότησαν και την αρχή των (αυτονόητων σήμερα) δραστηριοτήτων διατήρησης και τεκμηρίωσης των ζητημάτων που αφορούν τα μνημεία του μουσικού λαϊκού πολιτισμού.

Από τη σειρά αυτή των ηχογραφήσεων η παρούσα έκδοση (2 δίσκοι) περιλαμβάνει 62 τραγούδια από τον ανατολικό Πόντο (το σύνολο των ποντιακών τραγουδιών που κατέγραψε σε δίσκους η Μέλπω Merlié είναι 104), ενώ για τα τραγούδια του δυτικού Πόντου, τα οποία διαφέρουν κατά το ύφος, αναμένεται άλλη έκδοση.

Όπως σημειώνει ο Μάρκος Δραγούμης στο σημειώμα του, εκτός από ορισμένες παραλλαγές τραγουδιών γνωστών στο πανελλήνιο, εδώ βρίσκουμε κυρίως τραγούδια πρωτότυπα. Τα είδη των στίχων είναι τα κοινά σ' όλο το δημοτικό τραγούδι, με επικρατέστερο τον ιαμβικό 15σύλλαβο.

Τα μουσικά όργανα της περιοχής είναι το νταούλι, ο ζουρνάς, το γαβάλ (μακρουλή φλογέρα ως περίπου 85 εκ.), το σιλιαύρι (σουραύλι), το τουλούμ, το ασκί ή αγγιόν (αντίστοιχο της τσαμπούνας) και κυρίως η τρίχορδη φιαλόσχημη λύρα ή κεμεντζές.

Η ποντιακή λύρα, πέρα από το ιδιαίτερο σχήμα της, είναι πρωτότυπη και στο παίξιμο, καθώς ο λυράρης πατάει δυο δυο τις χορδές, δημιουργώντας μια αλυσίδα (συνηχήσεων) από παράλληλες τέταρτες.

Η χορευτική μουσική του ανατολικού Πόντου παρουσιάζει μεγάλη ρυθμική ποικιλία. Ιδιαίτερα συχνή εδώ είναι η χρήση ανισομερών μέτρων (πεντάσημα, επτάσημα), πολλά από τα οποία εκτελούνται σε εξαιρετικά γρήγορο χρόνο.

Τέλος, στην ιδιαίτερως επιμελημένη αυτή έκδοση (την ευθύνη φέρουν ο Μάρκος Δραγούμης και ο Θανάσης Μωραϊτης) υπάρχουν ακόμη: ένα ανέκδοτο σημείωμα του Δημήτρη Λουκόπουλου με τίτλο "Η λύρα του Νίκου Τιφτικίδη" (λυράρης που ακούγεται σε οκτώ τραγούδια της συλλογής), ένα απόσπασμα από το διήγημα του Χρήστου Σαμουηλίδη "Η φωνή του πεθαμένου", βιογραφικά σημειώματα των μουσικών και τραγουδιστών, όπως τα είπαν οι ίδιοι στη Μέλπω Merlié και στο Δημήτρη Λουκόπουλο κατά τη διάρκεια των ηχογραφήσεων το 1930.

Ένας κατάλογος με τίτλο "Αναφερόμενοι Χρόνοι" που δίνει πληροφορίες για τα μουσικά μέτρα και τους ποντιακούς χορούς που περιλαμβάνονται, κατάλογος με τα αναφερόμενα στα τραγούδια τοπωνύμια, ένας βασικός οδηγός (επισημάνσεις) για την προφορά της διαλέκτου και βέβαια αναλυτικά οι στίχοι όλων των τραγουδιών, όπως ακριβώς ακούγονται στην ποντιακή διάλεκτο, αλλά και σε μια απόδοση του νοήματος στην καθομιλουμένη, για όσους δεν θέλουν να κάνουν κοπιαστικές (αλλά και συναρπαστικές) γλωσσικές παρατηρήσεις, όπως π.χ. πως ο στίχος "απάν, μάνα, σο τάφο μ' έναν κοιμητέρ ποι(η)σον" θα πει: "μάνα πάνω στον τάφο μου φτιάξε μου ένα μνήμα".

Εκδρομή στον Πόντο

ΑΠΟ 14 ΜΕΧΡΙ 25 ΙΟΥΛΙΟΥ 2004

Από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας ανακοινώθηκαν τα πιο κάτω:

"Κάνουμε γνωστό στα μέλη και τους φίλους της Ευξεινού Λέσχης ότι η 12ήμερη προσκυνηματική εκδρομή στον Πόντο θα γίνει με το πρακτορείο "ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ TOURS". Οι εκδρομείς, εκτός των άλλων, θα έχουν την δυνατότητα να επισκεφθούν μνημεία, εκκλησίες κλπ Ελληνικού ενδιαφέροντος.

Ο κύριος άξονας της διαδρομής είναι:

Κωνσταντινούπολη - Αγκυρα - Σεβάστεια - Αργυρούπολη - Τραπεζούντα - Παναγία Σουμμελά - Κερασούντα - Ορντού - Σαμψούντα - Κωνσταντινούπολη - επιστροφή. Η διανυκτέρευση θα γίνει σε ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων με πρωινό και επί πλέον επτά γεύματα.

Για περισσότερες πληροφορίες και εγγραφές στα γραφεία της Ευξεινού Λέσχης (Πανόραμα) από ώρα 11 το πρωί μέχρι 2 το μεσημέρι.

Τηλ. 23310 28356, 23310 72060 κινητό 6946835483. Πρακτορείο Ανδρεάδη 23310 29727.

Τηρείται σειρά προτεραιότητας.

